5

NOVINY KEŽMAROK

Kultúrno-spoločenský mesačník mesta

MÁJ
2020
5. ročník

Vydáva Mestské kultúrne stredisko v Kežmarku

Zničené stromy by mali ďalej rásť

str. 5

Rúška zakúpite v automatoch

str. 7

Zrekonštruovali kríž na cintoríne

str. 12

Kultúra v Kežmarku v čase koronakrízy

viac na str. 8

Kia e-Niro
plne elektrická
s dojazdom až
455 km

KIA
The Power to Surprise

Motor Group Poprad, spol. s r.o.
Partizánska 3800, 058 01 Poprad
Tel. č. 052/787 9230

kiapoprad@motorgroup.sk
www.motorgroup.sk

Kombinovaná spotreba paliva 5,5–9,0 l/100 km,emisie CO_2 145–204 g/km / WLTP. *Záruka 7 rokov/150 000 km. Obrázok je ilustračný.

PF20001

DREVONA®
MODERNÝ NÁBYTOK S TRADÍCOU

váľanda molitanová 79 €

váľanda pružinová 99 €
mix látok

DREVONA

| tel: 0918 605 347 | e-mail: kezmarok@drevona.sk |
MICHALSKÁ 73, KEŽMAROK

PF20002

CELÉ MESTO
V JEDNEJ KARTE

WWW.KARTA.KEZMAROK.SK

UŽÍVAJ SI ZĽAVY AŽ DO -70%

- Kartu získate ZADARMO
- Benefity na každý deň
- Trvalé a akciové zľavy
- Odmeňovanie darčekmi
- Prednostné vstupy
- Nakupovanie cez internet

Materská škola Cintorínska 3 Kežmarok

uskutočnuje
zápis detí do materskej školy na
školský rok 2020/2021

Ciele školy vychádzajú z hlavného cieľa predprimárneho vzdelávania, ktorým je dosiahnutie optimálnej kognitívnej, senzomotorickej a sociálno-citovej úrovne ako základ pre školské vzdelávanie v základnej škole a pre život v spoločnosti.

Naša koncepcia vzdelávania je zameraná na:

- **REGIONÁLNU VÝCHOVU** – poznať ľudové tradície v našom meste a okolí, hlavné historické pamiatky a budovy regionálnu kultúru a povedomia
- **ZDRAVOTNÚ VÝCHOVU** – získavať povedomie o svojom tele, zdraví chorobách
- **ENVIRONMENTÁLNU VÝCHOVU** – chápať potrebu ochrany životného prostredia vôbec, získavať pozitívne postoje k ochrane a tvorbe životného prostredia
- **EMOCIONÁLNU VÝCHOVU** - rozvíjať u detí emocionálnu inteligenciu, schopnosť prijímať emócie iných a vyjadrovať vlastné emócie, vážiť si, rešpektovať a tolerovať odlišnosť iných ľudí

Pracujeme podľa Školského vzdelávacieho programu:

„FAREBNÝ SVET DÚHY" s množstvom aktivít a akcií pre deti a ich rodičov.

Získali sme certifikát ZELENEJ ŠKOLY
Spolupracujeme s rôznymi inštitúciami a organizáciami:
Legovňa, Target –jazyková škola, ZUŠ, Tanečná príprava, Korčuľovanie, CPPPaP, ZŠ, Divadlá, Výstavy, Exkurzie

Žiadosť, ktorá je zverejnená na stránke www.mscintorinska-3kk.sk môžete zasielať na mailovú adresu: **ms.cintorinska@gmail.com**, poštou, alebo telefonicky na číslo **0911474646.**
Žiadosť môže byť napísaná aj vlastnoručne.

Tešíme sa na Vás.

PaedDr. SlavkaJezerčáková
Riaditeľka MŠ

V Kežmarku dezinfikovali verejné priestranstvá

Od 3. apríla v meste Kežmarok začali dezinfikovať viaceré verejné priestranstvá. Dezinfekčné postreky boli vykonané na zastávkach autobusovej i vlakovej dopravy v meste. Čistenie dezinfekčným roztokom chlórnanu sodného sa uskutočnilo komplexne v priestranstvách, kde sa často zdržiavajú občania nielen nášho mesta.

V meste začiatkom apríla vykonávali dezinfekciu verejného priestranstva členovia Dobrovoľného hasičského zboru Kežmarok. Hasiči okrem hasenia požiaru pomáhali občanom v minulosti aj pri povodniach. Terajšia situácia, ktorú by sme mohli porovnať k chemickému zamoreniu, ich síce zaskočila a stala sa pre nich niečím novým, no dokázali promptne reagovať aj na túto skutočnosť. „Oceňujem nápad toho človeka, ktorý navrhol na túto činnosť zapojiť dobrovoľných hasičov, ktorí už neraz pomohli a mali tú ochotu pomôcť aj v rámci svojho osobného či pracovného voľna. Mesto im zabezpečilo osobné ochranné pracovné prostriedky, ktorými boli celotelové ochranné odevy, respirátory, ochranné rukavice a okuliare," vyjadril sa na adresu dobrovoľných hasičov Ladislav Melikant, ktorý v meste Kežmarok má na starosti civilnú ochranu obyvateľstva. Dezinfekciu vykonávali za prísnych bezpečnostných a hygienických podmienok naši dobrovoľní hasiči. „Dôležitá je hlavne ochrana pokožky a dýchacích ciest, preto pri postreku okrem ochranného obleku máme na sebe aj rukavice, helmu, okuliare, štít a, samozrejme, respirátor," povedal Ladislav Ploščica, ktorý patrí k dobrovoľným hasičom už desať rokov.

Dezinfekcia na autobusovej stanici v Kežmarku.

Postrek bol realizovaný dvojpercentným roztokom chlórnanu sodného, ktorý sa samovoľne rozkladá, čím znižuje obsah aktívneho chlóru. Rozklad urýchľuje teplo, svetlo a katalytický účinok kovov. Má leptavý účinok na pokožku. Roztok chlórnanu sodného, bežne známy ako bielidlo, sa často používa ako dezinfekčný prostriedok alebo bieliace činidlo. V domácnosti sa koncentrovaný roztok používa v čistiacich a dezinfekčných prostriedkoch, akými sú Domestos alebo Savo. Ten istý prostriedok sa používa aj na dezinfekciu pitnej vody či bazénov.

Postrek roztokom chlórnanu sodného zamerali dobrovoľní hasiči hlavne na plochy na sedenie. Neunikli im však ani plochy, ktorých sa starší dotýkajú pri vstávaní alebo slúžia na opieranie počas čakania na autobus. V meste boli taktiež dezinfikované zóny pred poliklinikou, nemocnicou a lavičky pri oddychových zónach.

V rámci finálnej časti čistenia mesta pred Veľkou nocou pristúpili i Verejnoprospešné služby mesta Kežmarok k umývaniu a dezinfekcii zastávok v majetku mesta a v správe VPS. Aj touto formou chceli hasiči a VPS prispieť k väčšiemu pocitu bezpečnosti a zlepšeniu kvality života občanov nášho mesta.

Ondrej Miškovič

Dezinfekcia vykonávaná zamestnancami VPS mesta Kežmarok.

Prekážky treba rozbiť, nie sa im poddávať

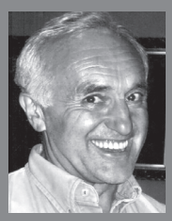

„Pre človeka silných predsavzatí nieto nemožnosti. Samotná smrť sa k nám neodváži priblížiť, iba k tým, ktorí ochabujú. Moja energia stúpa priamo úmerne so stupňovaním prekážok," povedal Milan Rastislav Štefánik.

Ako sa nepotešiť a neobdivovať aj v súčasnosti hrdinstvo dnešných predavačiek, lekárov, pracovníkov zdravotníctva, dopravy a verejných služieb, dobrovoľníkov, aktivistov, podnikateľov, ale aj pracovníkov štátnej správy a sociálnych zariadení, ktorí nežijú len pre seba. Robia, čo môžu pre všeobecné dobro a nasadzujú svoje zdravie i život pre iných v prvej línii boja proti koronavírusu. Žehnajú ich nielen naši milí kňazi, ale i my všetci, ktorí vidíme ich úsilie a obetavosť. Ukazujú, ako nezištne veriť, milovať a pracovať pre druhých na svojich miestach.

Milan Rastislav Štefánik je pre mňa zosobnením životných impulzov pre pozitívne snahy a neochabovaniu vo veciach, ktoré sú pre mňa blízke srdcom, aj v snahe byť užitočným pre svoje okolie. Azda aj preto, že mi po Štefánikovi rodičia dali meno a vychovávali v jeho duchu. Zdôrazňovali mi, že dobré predsavzatia sa stále požehnávajú. Len ich treba započať.

V Kežmarku ma prekvapili milé spomienky starých gazdovských evanjelických a katolíckych rodín na duchovné, národné a kultúrne obrodenie Kežmarčanov po vzniku Československej republiky (ČSR). Príkladom šli najmä vtedajší kaplán Jozef Špirko, kanonik Ján Janeček a evanjelický kňaz Ondrej Spišák. Známe bolo aj Kežmarské memorandum vláde ČSR na založenie slovenských tried gymnázia roku 1927, pestovanie štefánikovskej tradície a osveta knihou Vladimíra Polívku, ktorý tragicky zahynul na železničnom priecestí za Kežmarkom smerom na Spišskú Belú počas tamojšieho organizovania postavenia Štefánikovej sochy. Na kežmarskom evanjelickom lýceu študovali koncom 19. storočia aj Štefánikovi bratia Igor a Pavol. Najstarší Igor, budúci kňaz, bol tu ako študent redaktorom časopisu Lúč.

Len prednedávnom nás opustila Kežmarčanka učiteľka Darina Nevická, ktorej krstným otcom bol Štefánikov brat Ladislav. Na Základnej škole Grundchule na Hradnom námestí je odhalená v chodbe školy kópia belianskej busty Milana Rastislava Štefánika a zasadená Štefánikova ruža. Túto bustu som začiatkom 70. rokov uvidel zaprášenú na školskom pôjde terajšej Základnej školy Milana Rastislava Štefánika v Spišskej Belej. Neľutujem, že som ju vtedy ukradol, či skôr zachránil, lebo jej nezištne zhotovené kópie pripomínajú našej verejnosti dielo človeka nezvyčajnej vôle a zázračne realizovaných šľachetných predsavzatí, z ktorých sa učíme a žijeme dodnes.

Milan Choma

V skratke

Koaličnú zmluvu 2. apríla podpísali všetci vládni poslanci až na primátora Hlohovca Miroslava Kollára, ktorý tak odmietol urobiť. Lídri štvorkoalície OĽaNO, Sme rodina, SaS a Za ľudí nazvali podpis koaličnej zmluvy historickým okamihom. V jedenásťstranovom dokumente sa koalícia dohodla na systéme, akým chce štyri roky fungovať. Koaliční partneri podpísaním dohody nielen spečatili svoje partnerstvo, ale stanovili si aj základné hodnoty a pravidlá, ktorými sa budú riadiť. Na základe dohody vytvorili koaličnú radu. Jej členmi sú buď predsedovia strán, alebo nimi poverení členovia.

Zdroj: aktuality.sk

V nedeľu 5. apríla bol vypravený repatriačný let z Londýna do Bratislavy. Lietadlo odletelo z londýnskeho letiska Stansted na bratislavské Letisko Milana Rastislava Štefánika o 18.00 hod. Na príkaz ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí museli cestujúci súhlasiť s tým, že po prílete budú umiestnení do zriadenej karantény v zariadeniach MV SR po dobu vykonania testov.

Zdroj: mzv.sk

Vzhľadom na to, že v súvislosti s novou situáciou šírenia koronavírusu pribúda prípadov podvedených seniorov, polícia vyzýva občanov, aby nedávali ľuďom, ktorých nepoznajú, peniaze vopred a nevpúšťali ich do svojich obydlí. Polícia upozorňuje, že podvodníci sa zvyčajne vydávajú za nejakú úradnú autoritu a zdôrazňujú morálny apel, ochranu zdravia či dodržiavanie hygienických opatrení. Je však potrebné si uvedomiť, že zdravotníci napríklad nechodia k občanom domov merať im teplotu.

Zdroj: minv.sk

Písomné maturity sa v tomto školskom roku neuskutočnili. Interná časť maturitnej skúšky, teda ústne maturity, by sa mali konať najskôr do dvoch týždňov od obnovenia výučby. Interná maturita sa bude konať v termíne do 30. júna 2020. Prihlášky na stredné školy je možné podať do 15. mája a k prihláške sa nebude vyžadovať potvrdenie od lekára. Prijímacie pohovory na stredné školy sa uskutočnia najneskôr do 30. júna. Posúvajú sa aj termíny zápisov do základných škôl. Podávanie žiadostí o prijatie do materských škôl je stanovené od 30. apríla do 31. mája 2020.

Zdroj: minedu.sk

Ministerstvo zdravotníctva pripravilo štandardné postupy v zdravotníctve pre koronavírus, osobitne pre zdravotníkov a osobitne pre pacientov. V odporúčaní pre pacienta nakazeného uvedeným vírusom v domácej liečbe vyplýva nakladať s použitým materiálom, ako sú rúška, a vreckovky ako s bežným odpadom, ktorý si nevyžaduje špeciálny postup uskladnenia. Na základe vyššie uvedeného a pri používaní ochranných pracovných prostriedkov pracovníkov nie je predpoklad rizika prenosu nákazy pri nakladaní s komunálnym odpadom touto formou. Vychádzajúc z týchto skutočností Úrad verejného zdravotníctva SR odporúča likvidovať použité rúška a vreckovky z domácností ako bežný komunálny odpad v zmysle platnej legislatívy v pôsobnosti Ministerstva životného prostredia SR a v uvedenej súvislosti odporúča upozorniť verejnosť, aby ten-

pokračovanie na str. 6

Do súťaže ECOidea, ktorú vyhlásila spoločnosť Sobi.eco, sa prihlásila aj študentka Ema Hetešová z Gymnázia Pavla Országa Hviezdoslava v Kežmarku. 2. apríla sa aj napriek krízovej situácii na Slovensku konalo virtuálne finále, v ktorom súťažiaci z celého Slovenska mohli prezentovať svoje originálne nápady a práce. Medzi finalistov postúpila aj práca Emy Hetešovej, ktorá vymyslela ekologický kvetináč a zároveň sa jej práca stala absolútnym víťazom súťaže ECOidea. ***-DS-***

V apríli sa lesníci nezastavili ani v Kežmarku. Výsadba 15-tisíc nových stromov v katastrálnom území mesta v lokalite Zlatná prinesie do nášho mesta znovu viac zelene. Nájdeme tu dreviny ako buk, jedľa, smrek, borovica či smrekovec. ***-JK-***

Mesto Kežmarok zakúpilo špeciálny postrekovací prístroj, ktorý v čase šírenia koronavírusu dokáže zefektívniť prácu ľudí vykonávajúcich postreky v našom meste. Raritou je to, že takýto prístroj sa nachádza len v niektorých mestách na Slovensku. ***-OM-***

Stromom sa napriek poškodeniu darí

Ešte vo februári bolo poškodených niekoľko stromov pri cyklochodníku na Košickej ulici a násilne odstránená jabloň na Weilburskej.

Všetky stromy boli vysadené v minulom roku a poškodené, pravdepodobne, počas jedného neskorého večera.

„Vandali poškodili terminály stromov a je smutné, že ide aj o strom, ktorý mesto dostalo do daru. Musíme pristúpiť k tomu, aby sme predchádzali vandalizmu. V budúcnosti budeme musieť zvážiť novú výsadbu a umiestniť ju na miesta, ktoré sú monitorované," povedal Marek Šutý, referent oddelenia územného plánu, životného prostredia a stavebného poriadku.

„Pri takýchto situáciách je vždy dobré, ak ľudia, ktorí podobné situácie vidia, to nahlásia na mestskú políciu na čísle 159. Z hľadiska životného prostredia, ak ide o škodu prevyšujúcu 500 €, musí byť podané trestné oznámenie na neznámeho páchateľa," doplnil.

Ako dodal, poškodené stromy hrabu obyčajného by mali po ošetrení rásť ďalej, terminálny rast prevezme iný bočný konár.

Darovaným stromom bola unikátna jabloň, ktorú prišli do Kežmarku zasadiť predstavitelia nášho partnerského mesta Weiblurg v lete minulého roka.

„Veľmi ma to mrzí, keďže priateľstvo s Weilburgom trvá už 22 rokov. Pri tejto príležitosti navštívilo naše mesto 25 ľudí z Weilburgu, s ktorými sme spoločne tento strom zasadili. Mal symbolizovať práve naše priateľstvo a partnerstvo. Ide nielen o hodnotu stromu, ale aj o spoločenskú hodnotu," povedal poslanec kežmarského mestského zastupiteľstva Vojtech Wagner.

Ide o starú šľachtiteľskú odrodu, ktorú vo Weilburgu našli po niekoľkých rokoch a trvalo im veľmi dlho, kým ju vyšľachtili. Rozhodli sa, že túto jabloň dajú všetkým partnerským mestám. Podľa Šutýho ak nebude možné zabezpečiť odrodu Weiburger, nahradí sa sortou historicky a pomologicky jej podobnou.

„Je obrovská škoda, že niekto v našom meste takto zničil túto jabloň. Musíme asi nájsť také miesto, ktoré bude môcť byť monitorované kamerovým systémom. Vandali by mali byť potrestaní manuálnou prácou, napríklad sadením stromov alebo úpravou trávnikov, aby zistili, že zničiť je veľmi ľahké, ale starať sa o to je náročné," dodal Wagner.

Lorant Paugsch

Zničené stromy pri cyklochodníku.

Na Juhu chcú využívať geotermálnu energiu

Začiatok výstavby vrtu je naplánovaný na posledný štvrťrok tohto roku. Výstavba by mala trvať približne jeden rok.

Spoločnosť GEOVRT Kežmarok, ktorej konateľom je Ján Blaško, plánuje v tomto roku za sídliskom Juh zrealizovať geotermálny vrt s predpokladanou hĺbkou 2 800 metrov. Jeho cieľom je využitie geotermálnej energie na výrobu tepla a prípravu teplej úžitkovej vody v jestvujúcich blokových kotolniach v meste Kežmarok. Tepelne využitá geotermálna voda bude zneškodňovaná vypúšťaním do povrchového toku Ľubica. Vyplýva to z dokumentu uverejneného na informačnom portáli ministerstva životného prostredia.

Vrt by mal stáť za Základnou školou sv. Kríža a bytovkou na Levočskej ulici. Územie je v súčasnosti vedené ako orná pôda, ostatné a vodné plochy. Majiteľmi pozemkov, na ktorých by mal vrt stáť, sú mesto Kežmarok a obec Ľubica. Samotná vrtná súprava bude mať výšku veže 41 metrov s dĺžkou pásu 27 metrov.

Teplá voda by mala byť z ústia vrtu zbavená voľných plynov a dopravená do neďalekej

výmenníkovej stanice. Tam „odovzdá geotermálna voda svoje teplo sekundárnej upravenej vykurovacej vode, prostredníctvom ktorej bude geotermálne teplo distribuované v uzatvorenom a hydraulicky oddelenom okruhu do kotolní K 2, K 3 a K 4 cez v zemi uložené predizolované potrubia. V existujúcich kotolniach budú doplnené výmenníky tepla na ohrev vratnej vykurovacej vody a predohrev/ohrev TÚV. Po tepelnom využití bude geotermálna voda z výmenníkovej stanice dopravovaná v zemi uloženým potrubím bez tepelnej izolácie k toku Ľubica, do ktorého bude vypúšťaná."

Realizáciou navrhovanej činnosti sa získa obnoviteľný zdroj energie využiteľný na účely vykurovania a prípravy teplej úžitkovej vody v meste, čím dôjde k čiastočnému nahradeniu spaľovania zemného plynu v jestvujúcich blokových kotolniach. Navrhovaná činnosť bude mať teda okrem iného za následok zníženie emisií v meste.

Orientačné investičné náklady na vrt, stavebné objekty, oplotenie, nové komunikácie a na ďalšie stavebné úpravy sú odhadované približne na 2,5 milióna eur.

Lorant Paugsch, EIA

V skratke

dokončenie zo str. 4

to druh odpadu nevhadzovala do nádob určených na separáciu papiera. ***Zdroj: uvzsr.sk***

Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja začala v apríli s opravami výtlkov na cestách druhej a tretej triedy po zimnej údržbe. Ako uviedla hovorkyňa PSK Daša Jeleňová, cestári už stav ciest zmapovali, očakávajú náklady na ich opravu vo výške 2,17 milióna eur. Termíny opráv výtlkov a ciest po zime sú závislé aj od plánovaných dodávok materiálov. Cestári aktuálne na nutné opravy používajú vrecovanú asfaltovú zmes, na opravy výtlkov obaľovanou zmesou za tepla musí samosprávny kraj výplňovú zmes kupovať od výrobcov. Tí však podľa Jeleňovej s jej výrobou ešte nezačali.

Zdroj: korzar.sme.sk

Dopravca SAD Poprad, a. s., oznámil zmeny v cestovných poriadkoch liniek prímestskej autobusovej dopravy od stredy 1. apríla. Týmito zmenami, doplnením spojov, dopravca vychádza v ústrety požiadavkám občanov, samosprávy a výrobných spoločností. Zároveň upozornil, že na základe rozhodnutia Prešovského samosprávneho kraja premávajú autobusy prímestskej autobusovej dopravy podľa cestovných poriadkov ako v sobotu a sú doplnené o mimoriadne spoje na zabezpečenie ciest pre zamestnaných.

Zdroj: SAD Poprad, a. s.

Obyvateľov rómskych osád štát testoval na prítomnosť koronavírusu za pomoci vojenských lekárov. Ak v osadách zistili prítomnosť koronavírusu, nakazení ľudia boli umiestnení do štátnych zariadení alebo podľa stavu boli hospitalizovaní. Armáda pripravila päť tímov testovacích jednotiek, ktoré sa skladajú z 13 vojakov. Pracovníci, ktorí vojakom v osadách pomáhajú, ovládajú aj jazyky rómskej menšiny, a tak sú obyvatelia pripravovaní na testovanie, ktoré je s nimi dopredu konzultované.

Zdroj: korzar.sme.sk

Je predpoklad, že aj po návrate žiakov a učiteľov do škôl bude vyučovanie istý čas pokračovať s rúškami na tvárach. Stredná škola umeleckého priemyslu v Kežmarku preto chcela pomôcť iniciatíve nosenia rúšok a zapojila aj svojich žiakov do aktivity, v ktorej mohli spojiť príjemné s užitočným. Každý študent školy dostal za úlohu vytvoriť kolekciu troch ochranných rúšok. Hlavnou podmienkou bolo, aby rúška spĺňali hygienické a funkčné požiadavky.

Zdroj: supkk.sk

Známa youtuberka Sandra Sviteková si na svojom kanáli Dejepis inak v tomto období dala ako prioritu vytvoriť čo najviac videí pre maturantov z dejepisu. Do júna by rada stihla všetky kľúčové témy 20. storočia. „Viem, že aj pri normálnom harmonograme výučby sa tieto témy v škole ledva stíhajú. Chcela som spraviť niečo zmysluplné a pomôcť, ako sa dá," reagovala Sviteková na sociálnej sieti. Medzi prvé zverejnené video patril príspevok o príčinách prvej svetovej vojny. Zrekapitovala v ňom geopolitickú situáciu na európskom kontinente pred rokom 1914 a zamerala sa bližšie na hlavných aktérov konfliktu.

Zdroj: facebook.com/dejepisinak

Na zimnom štadióne sa naďalej pracuje. V jarných mesiacoch pribudla prístavba a zároveň aj železná konštrukcia. Na prízemí prístavby sa budú nachádzať šatne, na poschodí menšie posilňovňa. Pokračujú aj práce v zázemí štadióna. Dokončujú sa administratívne priestory, vzduchotechnika, skyboxy a podobne. Všetky práce by mali byť ukončené najneskôr v lete.

Do konca roka by mal byť na sídlisku Juh dokončený polyfunkčný dom, ktorého výstavba napreduje každým dňom. Dom bude obsahovať 53 bytov, polyfunkčné priestory s rozlohou približne 250 metrov štvorcových, na prízemí objektu budú taktiež garáže s 25 parkovacími miestami. Okrem toho sa v okolí polyfunkčného objektu sa bude nachádzať zeleň, nové detské ihrisko, chodníky a ďalších približne 56 parkovacích miest.

Investor nákupného centra v Kežmarku aj naďalej plánuje jeho druhú etapu. Tá by mala mať 795 metrov štvorcových. V troch prevádzkach by mala byť predajňa športových potrieb, kuchynských potrieb a kaviareň. Podľa údajov zo stránky investora by sa mala výstavba začať v júni tohto roka a jej dokončenie je naplánované na marec 2021.

Nemocnici v Kežmarku pomáhajú dobrovoľníci z radov študentov

Šíriaca sa epidémia koronavírusu COVID-19 si žiada vo všetkých nemocniciach maximálne nasadenie lekárov, sestier, ošetrovateľov. Vzhľadom na mimoriadne opatrenia.

Jednou z možností, ako sa s touto situáciou vysporiadať, je aj nezištná pomoc zo strany dobrovoľníkov, prevažne z radov študentov medicíny a ošetrovateľstva. V Nemocnici Dr. Vojtecha Alexandra Kežmarok, ktorá je členom skupiny AGEL, už ôsmi dobrovoľníci prikladajú ruku k dielu a okrem získania cenných skúseností pomáhajú personálu nemocnice zvládať nápor, ktorý táto aktuálna epidemiologická situácia prináša.

Dobrovoľníci Eduard a Martin pred Nemocnicou Dr. Vojtecha Alexandra v Kežmarku.

Dobrovoľníci v kežmarskej nemocnici vypomáhajú zdravotníkom na tri zmeny po osem hodín, pracujú spolu so sestrou. Každého z nich motivovala vôľa v týchto časoch pomôcť svojim budúcim kolegom, zdravotníkom.„Dobrovoľníka som sa rozhodol robiť, pretože som chcel pomôcť momentálne vyťaženému zdravotníctvu, ktoré sužuje prebiehajúca pandémia. Hoci je u nás stav miernejší, zdravotníci a zdravotnícke zariadenia musia byť v každej chvíli pripravení na to, že sa situácia môže zhoršiť. Preto sa snažím čo najviac pomôcť a odľahčiť ich vyťaženie, ako môžem," hovorí študent medicíny Eduard Pupala. Pripája sa k nemu aj kolegyňa – dobrovoľníčka Milada Oprendeková, ktorá je študentkou pôrodnej asistencie: „Stále som chcela pomáhať ľuďom a motivovalo ma to, že môžem byť na seba hrdá, že robím niečo prospešné."

Barbora Janíková, ktorá študuje medicínu, nad touto ponukou tiež neváhala. „Motiváciou mi bol pocit, že som pre zlepšenie tejto situácie urobila aspoň niečo, cítila som potrebu pomôcť aspoň takýmto spôsobom. Kežmarskú nemocnicu som si vybrala, pretože tu nielen žijem, ale pracujú tu aj moji rodičia," vysvetľuje.

Ďalší študent medicíny, ktorý sa rozhodol priložiť ruku k dielu, Martin Vanečko, vysvetľuje, že ide aj o veľkú skúsenosť. „Epidemiologická situácia ma donútila vrátiť sa zo zahraničných štúdií späť na Slovensko. Okamžite som smeroval do rodného kraja, do Kežmarku. Som nadmieru spokojný s organizáciou a veľmi milo prekvapený priateľským a kolegiálnym prístupom," hovorí.

Dobrovoľníci sa zhodujú v jednom, že aj napriek blížiacemu sa skúškovému obdobiu a množstvu zadaní a prác svoju dobrovoľnícku činnosť neľutujú, naopak, robia to veľmi radi. Vedenie Nemocnice Dr. Vojtecha Alexandra Kežmarok túto pomoc veľmi oceňuje.

„Naša nemocnica uvítala nezištnú pomoc dobrovoľníkov, ktorí sa sami rozhodli pomáhať nielen zdravotníckym pracovníkom, ale hlavne pacientom. Dobrovoľníci nám pomáhajú pri triáži, pri ktorej v spolupráci s našimi sestričkami odoberajú pacientom epidemiologickú anamnézu, pomáhajú pacientom pri vypĺňovaní dotazníka a merajú im teplotu. Vzhľadom na mimoriadne hygienicko-epidemiologické opatrenia je enormne zvýšená psychická a fyzická záťaž na zdravotníckych pracovníkov, ktorí sú popri bežnom poskytovaní zdravotnej starostlivosti na oddeleniach a ambulanciách zaradení aj do nepretržitých služieb pri triáži pacientov. Pre nás je to nenahraditeľná pomoc a pre dobrovoľníkov možnosť získať praktické skúsenosti. V tejto mimoriadnej situácii si vážime každú formu pomoci a teší nás, že sa naši dobrovoľníci zapojili do tohto procesu," povedala Janka Bartková, námestníčka riaditeľa nemocnice.

Martina Pavliková

Rúška si zakúpite aj v automatoch

V meste Kežmarok pribudli v ostatných týždňoch dva automaty na rúška. Jeden je v hypermarkete Tesco, druhý pri vchode do spoločnosti Kávomaty na Ulici Nižná brána.

Prvý automat bol osadený začiatkom apríla práve v kežmarskom hypermarkete. „Keďže automat na sladkosti, ktorý bol umiestnený v priestoroch zimného štadióna, nebol kvôli zákazu dlhšie využívaný, rozhodli sme sa ho využiť inak. Potraviny sme vymenili za to, čo ľudia teraz potrebujú najviac," povedala riaditeľka Mestského kultúrneho strediska Barbora Kaprálová. Automat na rúška je umiestnený pri bankomatoch vo vstupe do hypermarketu Tesco.

Rúška na opakované použitie sú vyrobené z certifikovanej zdravotníckej bavlny. Cena za jeden kus je 3 eurá. Automat berie mince v hodnote 2; 1; 0,50; 0,20; 0,10 a 0,05 € a v prípade preplatku výdavok vráti. Zásobník bude priebežne dopĺňaný.

Ďalší automat je umiestnený pri vchode do spoločnosti Kávomaty na Ulici Nižná brána 2, ktorý sem umiestnila práve táto kežmarská spoločnosť. „Náš prvý automat je pri centrále spoločnosti, druhý sme umiestnili v Košiciach pri našej pobočke. Nachádzajú sa v ňom ochranné rúška z netkanej textílie vhodné na viacnásobné použitie, dezinfekčné gély, ochranné rukavice a vlhčené utierky," uviedol pre Kežmarskú televíziu Radoslav Barilla, vedúci predaja spoločnosti Kávomaty.

Ako dodal, automaty prijímajú mince, ale niektoré aj bankovky či bankomatové karty. V blízkej budúcnosti uvažujú o umiestnení podobných automatov aj na verejných miestach ako železničné stanice či nemocnice.

Zuzana Šlosárová, Lorant Paugsch

Kultúrne stredisko aj múzeum myslia na letnú sezónu

Mestské kultúrne stredisko (MsKS) aj Múzeum v Kežmarku sa prispôsobujú aktuálnej mimoriadnej situácii. V oboch kultúrnych inštitúciách je teraz čas na veci, na ktoré by počas sezóny priestor nebol. Riaditeľky však dúfajú, že sa letná sezóna, aj keď neskôr, rozbehne.

MsKS v Kežmarku zastrešuje kultúrne stredisko, kino, knižnicu, výstavnú sieň a Kežmarskú informačnú agentúru. Všetky tieto prevádzky museli byť od 13. marca až do odvolania zatvorené. Zamestnancom boli nariadené dovolenky, neskôr tam, kde je to možné, práca z domu. Ak to možné nie je, zamestnávateľ prijal opatrenia na zaistenie ochrany života, zdravia a bezpečnosti zamestnancov na pracovisku.

„Každý zamestnanec dostal ochranné rúško, v strediskách sú dezinfekčné gély na ruky. Používané sú antibakteriálne mydlá, dezinfikujú sa kľučky, vypínače, toalety a priestory, v ktorých sa zamestnanci zdržiavajú, sú upratované a čistené vo zvýšenej miere. Zamestnanci sú poučení o dodržiavaní bezpečných vzdialeností. Stránky vybavujeme telefonicky alebo e-mailom," povedala Barbora Kaprálová, riaditeľka MsKS v Kežmarku.

Práce, na ktoré nebol čas a kultúra online

Pracovníci knižnice robia katalogizáciu, teda spracovanie v systéme už zakúpených kníh, pracujú na informačnom prieskume a výbere nových dokumentov do knižničného fondu. Prebiehajú práce v depozite kníh, spresňuje a ukladá sa knižný fond, začleňujú sa duplikáty a iné dokumenty. Vykonáva sa bežná administratíva. Upratujú sa a dôkladne čistia priestory výstavných sienì v objekte mestskej knižnice i Barónky.

„Čistenie sedačiek a čalúnení, ktoré nám raz ročne v sále kina a kultúrneho strediska zabezpečovala externá firma, teraz realizujeme svojpomocne. Triedime a upratujeme sklady, na ktoré počas bežnej prevádzky nebol čas. Čo sa roky odsúvalo, teraz dostalo svoj priestor na realizáciu," uviedla.

Plánované opravy v kultúrnom stredisku dostali zelenú. V marci sa podarilo opraviť zatekajúcu strechu nad sálami v kultúrnom stredisku. Teraz prebieha oprava elektroinštalácie a potom príde na rad oprava stropu a maľovanie malej sály kultúrneho strediska. „Radi by sme opravili strechu v objekte mestskej knižnice, ktorá nám zateká a spôsobuje nemalé problémy. Naši čitatelia iste dobre vedia, o čom hovorím. V havarijnom stave je kotolňa kultúrneho strediska, k oprave ktorej sme povinní pristúpiť," priblížila Kaprálová.

Pracovníci kultúrneho strediska sa snažia, aby kultúra žila aspoň vo virtuálnom priestore. „Počas Veľkej noci sme v spolupráci s partnerom pripravili priamy prenos koncertu VIA LUCIS – zhudobnený veľkonočný príbeh v podaní umelcov združených okolo Mariána Čekovského. Cez náš Facebook Kultúra v Kežmarku sme pustili záznam hry kežmarských ochotníkov Deň oddychu. Počas sviatkov sme uviedli záznam scénickej kompozície o živote a smrti Ježiša Krista pod názvom I.N.R.I. v naštudovaní divadla exTEATRO," doplnila Kaprálová s tým, že tieto týždne pracujú aj na inovácii webstránky a vytvorení loga. Ďalšou aktivitou bolo prerobenie automatu na cukrovinky na automat na rúška, o ktorom sme vás informovali v samostatnom príspevku.

Myslia aj na leto

Okrem toho chystajú aj dramaturgiu podujatí na leto. „Boli by sme radi, ak by sa situácia zlepšila a bolo by možné pokračovať v našej činnosti. Uvažujeme o menších podujatiach, kde by sme dokázali dodržať bezpečné vzdialenosti a podmienky, ktoré teraz platia, a myslím si, že i po zlepšení zdravotnej situácie ešte nejaké obdobie platiť budú. Podujatia by sme radi robili pod holým nebom," priblížila Kaprálová.

Podľa nej bola kedysi pre kultúrne podujatia komorného charakteru využívaná aj záhrada administratívnej budovy kultúrneho strediska, ktorá má svoje javisko i funkčné osvetlenie. Teraz by potrebovala obnovu, no projekty, ktoré na tento účel boli podávané, zatiaľ úspešné neboli. Zamestnanci si zaumienili, že svojpomocne tento priestor opravia. „Ak sa to podarí, možno aj tu pripravíme niečo zaujímavé aspoň pre hŕstku ľudí. Priestor pre masové akcie zatiaľ ružovo nevidím. Samozrejme, plánujeme aj tie, ale to asi nebude až tak skoro," uzavrela riaditeľka.

Múzeum je na tom podobne

Pracovníci kežmarského múzea sa v týchto týždňoch venujú odbornej činnosti a prácam so zbierkovými predmetmi. „Samostatnej odbornej činnosti sa môžeme venovať hlavne v zimnom období, čo je nepostačujúce. Momentálna situácia nám umožňuje v plnej miere sa venovať iba odbornej práci, čo nám vyhovuje v maximálnej možnej miere. Na druhej strane tým, že máme všetky objekty pre návštevníkov zatvorené, prichádzame o tržby, z ktorých pokrývame všetky naše prevádzkové náklady," vysvetlila riaditeľka Múzea v Kežmarku Erika Cintulová.

Niektorí zamestnanci majú nariadenú prácu na doma – spracovávajú zbierky v elektronickom systéme evidencie zbierok v prvostupňovej aj druhostupňovej evidencii a zároveň dopĺňajú informácie o zbierkach aj v digitálnej podobe. Taktiež pri celkovom počte viac ako 24 tisíc zbierok sa niektoré záznamy reevidujú, prípadne dopĺňajú o novozískané informácie a údaje.

„Ďalší zamestnanci pracujú v meštianskom dome na Hlavnom námestí č. 55, v ktorom po rekonštrukcii pripravujú nové expozície. Pred ich samotnou inštaláciou bolo potrebné všetky miestnosti vymaľovať, vrátane podláh a dverí. V súčasnosti už rozbiehame samotnú inštaláciu exponátov v jednotlivých miestnostiach. Zároveň pripravujeme aj sprievodné texty pre návštevníkov. V priestoroch hradu finalizujeme novú expozíciu – lapidárium, v rámci ktorej sú už pripravené aj nové sprievodné texty, vrátane rôznych jazykových mutácií. Okrem toho všetky expozície v hrade upratujeme – umývame okná, vitríny, čistíme všetky exponáty, ošetrujeme ich," doplnila Cintulová.

Ani na hrade neotáľajú a veria, že kríza nezastaví ich plány na leto. Ich realizácia bude však závisieť od vývoja pandemickej situácie.

„Po zlepšení situácie sme pripravení okamžite nastúpiť do pôvodného režimu. Veríme, že letnú turistickú sezónu, aj keď v trochu posunutom režime, otvoríme pre našich návštevníkov v najbližších mesiacoch," dodala riaditeľka múzea.

Lorant Paugsch

Vodenie psov má svoje pravidlá. Na detské ihriská nepatria, v meste musia mať vôdzku

Tabule so zákazom voľného výbehu psov sú predovšetkým pri detských ihriskách. Vodenie psov je však zakázané aj na ďalších miestach.

Mesto Kežmarok upravuje držanie a chov zvierat vrátane psov všeobecne záväzným nariadením č. 3/2006 o chove a držaní zvierat a včiel na území mesta Kežmarok. Nariadenie sa vzťahuje na hospodárske zvieratá, hydinu, holuby, včely, kožušinové zvieratá, ale aj na mačky a psy.

Majiteľ každého psa ho musí prihlásiť do evidencie mesta a následne nahlasovať každú zmenu údajov, ktoré sa do evidencie zahlasujú. Pes starší ako šesť mesiacov sa označuje evidenčnou známkou, ktorú si majiteľ zakúpi pri prihlasovaní psa do evidencie.

Povinnosti chovateľov psov

Psa nemožno chovať v pivnici, na balkóne, na povale či v garáži. Ak je pes umiestnený vonku, je možné ho uväzovať iba na vodiacom zariadení, ktoré je dlhé najmenej tri metre a má voľne sa kĺzajúce vodidlo, ktoré mu umožňuje voľný pohyb najmenej dva metre na každú stranu.

Za škody spôsobené psom zodpovedá držiteľ psa. Ten je taktiež povinný dôsledne dodržiavať základné pravidlá hygieny, ochrany zdravia a bezpečnosti spoluobčanov. Je zakázané ukončiť chov psa jeho vypustením v meste, alebo do voľnej prírody. V prípade zistenia majiteľa takto vypusteného psa je tento povinný uhradiť v plnej výške všetky náklady spojené s odchytom a následným uložením zvieraťa a veterinárnymi úkonmi.

Vodenie psov má svoje pravidlá.

Vodenie psa

Za psa vždy zodpovedá držiteľ psa alebo osoba, ktorá psa vedie alebo nad psom vykonáva dohľad. Ak dôjde k napadnutiu iného psa, držiteľ psa a ten, kto psa vedie, je povinný oznámiť svoje meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu osobe, ktorú pes pohrýzol. Súčasne je povinný skutočnosť, že pes pohrýzol človeka bez toho, aby bol sám napadnutý alebo vyprovokovaný, ak psa nepoužil v nutnej obrane alebo v krajnej núdzi, oznámiť obci, kde je pes evidovaný. Zároveň majiteľ zakúpi pre psa známku, ktorou sa označujú nebezpečné psy.

Vodenie psov je zakázané:

- do priestorov, kde je zakázaný ich chov a držanie,
- na detské ihriská, kúpaliská, športové ihriská, na cintoríny, do kostolov, do zdravotníckych, školských a predškolských zariadení a na pieskoviská,
- na všetky miesta opatrené značkou „zákaz vodenia psov" okrem slepeckých a služobných psov používaných podľa osobitných predpisov.

Psa nie je možné viesť bez vôdzky do vozidla verejnej dopravy a na miesta, kde sa pohybujú alebo zhlukujú ľudia, uviazať ani ponechať samého bez uviazania na verejnom priestranstve (napr. pred obchodom), podnecovať na agresivitu proti inému zvieraťu alebo proti človeku, alebo ho používať na psie zápasy, ani na prípravu na ne.

Znečisťovanie verejných priestranstiev

Majiteľ alebo držiteľ psa musí dbať, aby pes neznečisťoval okolie, obchodné výklady, potravinové stánky, verejné zariadenia a podobne a nepoškodzoval kvetinové záhony a trávniky. Ak sa tak stane, majiteľ je povinný okamžite odstrániť nečistotu spôsobenú konaním jeho psa, ako i nečistoty spôsobené na verejných a spoločných priestranstvách a priestoroch a na vlastné náklady zabezpečiť výmenu piesku znečisteného pieskoviska za účelom jeho dezinfekcie a očisty.

Podľa zákona č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov, „ak pes znečistí verejné priestranstvo výkalmi, je ten, kto psa vedie, povinný výkaly bezprostredne odstrániť". Majitelia psov môžu odhodiť psie exkrementy do akéhokoľvek koša v meste, ktorý je určený na komunálny odpad.

Priestupky

Majiteľ psa sa dopustí priestupku, ak neprihlási psa do evidencie mesta Kežmarok, alebo neohlási, že pes pohrýzol človeka bez toho, aby bol sám napadnutý alebo vyprovokovaný, ak psa nepoužil v nutnej obrane alebo v krajnej núdzi.

Ten, kto vedie psa sa dopustí priestupku, ak neohlásil svoje a majiteľove identifikačné údaje osobe, ktorú pes pohrýzol, ako i kompetentným orgánom, nezabránil tomu, aby pes útočil alebo iným spôsobom ohrozoval človeka alebo zvieratá, neohlásil, že pes pohrýzol človeka bez toho, aby bol sám napadnutý alebo vyprovokovaný, ak psa nepoužil v nutnej obrane alebo v krajnej núdzi, či nerešpektuje zákaz vstupu so psom alebo zákaz voľného pohybu psa.

Podľa typu priestupku môže hroziť majiteľovi alebo tomu, čo vedie psa, pokuta až do výšky 165 eur.

Lorant Paugsch

O zveľadenie kežmarskej strednej odbornej školy sa postarali viaceré investície

Stredná odborná škola, Garbiarska 1 v Kežmarku patrí medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce školy nielen v našom meste, ale i v celom regióne. Škola má mnoho učebných a študijných odborov, ktoré v rámci odbornej praxe realizujú viaceré aktivity. Jej pedagógovia a študenti okrem iného už viackrát zabezpečovali aj zasadnutia mestského zastupiteľstva a taktiež štyrikrát už mali možnosť zastrešovať i výjazdové rokovania vlády SR.

„Každý rok majú Kežmarčania na očiach zmeny, ktoré sa za posledné roky u nás dejú, nielen v chode a aktivitách školy, ale i v interiéroch aj exteriéroch našich školských budov," prezradila riaditeľka školy Marta Sabolová, ktorá v tejto škole vyučuje už presne 40 rokov a na poste riaditeľky funguje 20 rokov. Škola drží tempo v neustálej rekonštrukcii a v budovaní. Dôležitým prvkom podľa riaditeľky je aj to, že študenti školy sa veľkou mierou podieľajú na týchto stavebných a rekonštrukčných prácach, ktoré vykonávajú v rámci svojej odbornej praxe pod vedením majstrov odbornej výchovy.

Nedávna história školy zaznamenala viaceré uskutočnené rekonštrukcie, ktorých realizácia si vyžiadala nemalé finančné prostriedky. V rokoch 2018 – 2019 bolo zrealizované zateplenie obvodového a strešného plášťa budovy školy na Garbiarskej ulici, taktiež bolo odstránené zatekanie strechy a pracovalo sa aj na systémových poruchách objektu. Zároveň sa z investovaných kapitálových výdavkov spolu vo výške skoro 300-tisíc eur, ktoré škola získala z projektu energetických úspor ELENA, zrealizovala aj komplexná rekonštrukcia kotolne v tejto budove.

Rekonštrukcia kuchynských priestorov, kde žiaci vykonávajú odbornú prax.

Nedávno zrekonštruované budovy dielní SOŠ na Tvarožnianskej ulici, ktoré sa nachádzajú pri Tescu, boli ešte aj v roku 2019 finančne podporené z rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja dotáciou 150-tisíc eur na nevyhnutnú rekonštrukciu a modernizáciu elektroinštalácie a vzduchotechniky stolárskych dielní.

Aj v roku 2020 škola úspešne pokračuje s plánovanými stavebnými úpravami, na ktoré sa jej darí získavať finančné prostriedky. Zastupiteľstvo Prešovského samosprávneho kraja schválilo úpravu rozpočtu pre strednú odbornú školu, v ktorej jej boli pridelené štyri významné investičné dotácie. Na základe nich už škola aj stihla zrealizovať rekonštrukciu teplovodu a ležatých rozvodov ústredného kúrenia a teplej úžitkovej vody v objekte na Garbiarskej 1 v hodnote 50-tisíc eur, ktoré budú privádzať teplú vodu nielen do budovy teoretického vyučovania, ale i do susediacej budovy bývalého domova mládeže, ktorý už bude spravovať táto škola. Na rekonštrukciu havarijného stavu vstupného chodníka do budovy teoretického vyučovania a kanalizačných rozvodov na Ulici MUDr. Alexandra 56 získala škola 37 139 eur. Onedlho by sa zároveň mala uskutočniť i rekonštrukcia a modernizácia elektroinštalácie budovy teoretického vyučovania na Ul. MUDr. Alexandra 56 za 215-tisíc eur a rekonštrukcia vnútorných stropov taktiež v hodnote 215-tisíc eur. Ale nielen zriaďovateľ pomáha finančne tejto škole. „Hľadala som cesty, ako sa dostať k potrebným peniazom na rekonštrukciu a modernizáciu kuchyne, kde vykonávajú svoju prax naši žiaci gastronomických odborov, a nakoniec som bola úspešná a od Úradu vlády sme dostali na tento účel 100-tisíc eur," dodala Sabolová.

Strednú odbornú školu na Garbiarskej ulici čaká teda v tomto roku okrem riadneho výchovno-vzdelávacieho procesu skutočne veľa práce. Ale zároveň ju čaká aj oslava jubilea, ktorým je jej významné 140. výročie založenia. Azda oslavu škola privíta znovu v novom šate.

Ondrej Miškovič

Verejnoprospešné služby pocítili vplyv mimoriadnej situácie

Mimoriadna situácia a viac ľudí doma sa prejavili aj na zvýšení objemu odpadov v našom meste.

„Od začiatku aktívne sledujeme všetky nariadenia vlády či úradov verejného zdravotníctva. V rámci Verejnoprospešných služieb (VPS) mesta Kežmarok sme vytvorili dve miesta – na Poľnej ulici a na futbalovom štadióne, kde zabezpečujeme meranie teploty našich zamestnancov. Ak by zamestnanec mal zvýšenú teplotu, nebol by vpustený na pracovisko," uviedol riaditeľ VPS Miroslav Škvarek.

Ako ďalej upozornil, aj naďalej je VPS v mimoriadnej situácii, ale napriek tomu sú povinní zvážať všetky druhy odpadov.

„Nie je možné zabezpečiť všetky činnosti v obvyklom štandarde. Aj my máme obmedzené možnosti a aj my sme prijali opatrenia, aby sme ochránili našich zamestnancov. Neviem si predstaviť, čo by sa stalo, keby sme nemohli niekoľko dní vyniesť odpad. Chcem preto poprosiť obyvateľov, aby zodpovedne pristupovali aj k vytváraniu odpadov. Aby ho vytvárali čo najmenej, aby nekupovali zbytočné veci, zbytočné obaly, aby neukladali odpad vedľa nádob. Naši zamestnanci sú tak vystavení väčšiemu riziku a bez nich sa situácia môže ešte viac zhoršiť," upozornil riaditeľ.

Mimoriadna situácia a uzatvorenie škôl či obchodných prevádzok spôsobilo, že ľudia sú viac vo svojich bytoch či domoch. Podľa riaditeľa vidno, že ľudia využívajú tieto týždne na upratovanie.

„Vidíme to nielen na zbernom dvore, ale aj v kontajneroch v uliciach mesta. Objem odpadov sa zvýšil približne o 10 až 15 percent, čo súvisí so zvýšenou spotrebou, ktorá je naviazaná na domáci spôsob života," uzavrel Škvarek.

Lorant Paugsch

Kraj bude revitalizovať dve stredné školy za šesť miliónov eur

Prešovský samosprávny kraj (PSK) chce riešiť nevyhovujúci stav školských budov v Kežmarku. Aktuálne pripravuje revitalizáciu Gymnázia P. O. Hviezdoslava a v jeho areáli i prístavbu pre Školu umeleckého priemyslu.

Memorandum o takejto spolupráci podpísal predseda PSK Milan Majerský s vlastníkom budov i pozemkov Evanjelickou cirkvou augsburského vyznania (ECAV) na Slovensku.

Zástupcovia ECAV v Kežmarku i krajská samospráva sa zaviazali vzájomne spolupracovať pri realizácii plánovanej investície vo výške približne 6 miliónov eur. Podľa predsedu PSK Milana Majerského kežmarským stredným školám smerujú z kraja finančné prostriedky na modernizáciu výučby i zabezpečenie adekvátnych podmienok pre vzdelávanie.

„Osobitne v Kežmarku sme po prehodnotení viacerých alternatív fungovania župných škôl prišli s ideou revitalizovať tamojšie gymnázium, ktoré sídli v prenajatých priestoroch evanjelickej cirkvi, a zároveň realizovať v tom istom areáli novú stavbu, resp. prístavbu pre Školu umeleckého priemyslu. Obe tieto školy sa momentálne nachádzajú v nevyhovujúcich priestoroch a ich rekonštrukcia je nutná. Investíciou vybudujeme jeden areál, ktorý bude možné efektívnejšie prevádzkovať," povedal pri podpise dokumentu prešovský župan Milan Majerský a doplnil, že budú nasledovať viaceré kroky – podpis nájomnej zmluvy, spracovanie realizačnej projektovej dokumentácie a proces verejného obstarávania na samotnú rekonštrukciu budovy.

„Odhadované náklady na rekonštrukciu starej časti sú do dvoch miliónov eur a na výstavbu, respektíve prístavbu novej časti budovy okolo štyroch miliónov eur. Práce na projekte by sme chceli uzavrieť v horizonte dvoch rokov. Stavebné investície budú vlastníctvom PSK," uviedol M. Majerský.

Podľa zborového farára Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku v Kežmarku Romana Porubäna nájomná zmluva na deklarovaných 50 rokov umožní realizáciu prác a aj vzájomné prepojenie oboch škôl, čím by malo gymnázium získať napríklad jedáleň alebo väčšiu spoločenskú miestnosť, ktorá mu v súčasnosti chýba. Okrem nájomnej zmluvy sa pritom podľa neho pracuje aj na projektovej dokumentácii.

„Je potrebných ešte viacero vyjadrení, predovšetkým pamiatkového úradu, keďže budova sa nachádza v pamiatkovej zóne a v blízkosti je drevený artikulárny kostol, čo je zóna UNESCO, čiže to sú také špeciálne podmienky," uviedol R. Porubän.

Podľa hovorkyne PSK Dáši Jeleňovej sa zatiaľ na štúdii, ktorá bola prezentovaná na jeseň minulého roka, nezmenilo nič. „Čakalo sa na podpis memoranda a na podpis novej nájomnej zmluvy. Po týchto úkonoch sa bude pokračovať v projektovaní," uviedla.

Upozornila však, že v procese projektovania môže dôjsť k primeranej úprave tejto štúdie z dôvodu vyjadrení dotknutých orgánov – najmä pamiatkového úradu, Stavebného úradu mesta Kežmarok, mesta Kežmarok, požiarnikov, dopravného inšpektorátu a ostatných účastníkov konania. „Táto štúdia prezentuje našu predstavu, ako by mala vyzerať moderná škola v 21. storočí," povedala Jeleňová.

„Súčasná krízová situácia investíciu do gymnázia a Školy umeleckého priemyslu ovplyvnila, ale zatiaľ nezastavila. Projektu sa budeme v najbližších týždňoch venovať na investičnej rade aj s vedením PSK. Na zatiaľ plánované Zastupiteľstvo PSK v máji máme ambíciu predložiť nájomnú zmluvu na schválenie. Súčasťou bodu bude aj informatívna správa o stave projektu, ktorú aktuálne pripravujeme," uzavrela Jeleňová.

Lorant Paugsch

Literárny Kežmarok je presunutý na jeseň, uzávierku prihlasovania prác predĺžili

Vyhodnotenie súťaže malo byť v polovici júna. Vzhľadom na pokračujúce opatrenia a plošný zákaz organizovania spoločenských a kultúrnych podujatí až do odvolania sa vyhodnotenie presúva.

Mladé autorky a mladí autori môžu tieto dni a týždne, keď sa učia z domu, využiť aj naďalej na písanie prozaických a poetických textov, s ktorými po prihlásení sa do súťaže môžu uspieť a, ak situácia dovolí, zúčastniť sa na vyhlásení výsledkov 55. ročníka Literárneho Kežmarku na jeseň tohto roka.

Vzhľadom na pokračujúce opatrenia v súvislosti so spomalením šírenia nákazy COVID-19 sa totiž vyhodnotenie 55. ročníka Literárneho Kežmarku, autorskej súťaže mladých poetov a prozaikov, naplánované na 17. – 19. 6. 2020, neuskutoční.

Zároveň sa uzávierka prihlasovania prác posúva z 9. apríla na 30. jún 2020, pričom povinnosť zasielať práce poštou i e-mailom ostáva zachovaná, no prostredníctvom pošty ich môžu až do konca júna posielať aj tí, ktorí práce do pôvodného termínu uzávierky zaslali zatiaľ len elektronicky.

Literárna súťaž je určená pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl v Slovenskej republike a slovenských žiakov a študentov základných a stredných škôl v zahraničí.

Súťaž je rozdelená do troch kategórií: 1. kategória (2. – 5. ročník základné školy) – poézia a próza, 2. kategória (6. – 9. ročník základné školy, príma – kvarta 8-ročné gymnáziá) – poézia a próza a 3. kategória (stredné školy, kvinta – oktáva 8-ročné gymnáziá) – poézia a próza.

Súťažiaci môže poslať tri až päť vlastných básní alebo dva až tri prozaické útvary spolu v rozsahu maximálne päť normovaných strán (jedna strana obsahuje 30 riadkov po 60 znakov vrátane medzier, typ písma Calibri, veľkosť písma 11, zarovnanie do bloku – próza, vľavo alebo na stred – poézia), ktoré neboli publikované, ani zaslané do inej súťaže.

Každú prácu označte samostatným úvodným listom, na ktorý uveďte meno, vek, bydlisko autora, kategóriu, navštevovanú školu a ročník. Práce posielané hromadne zo škôl porota posúdi len vtedy, ak škola priloží zápis o víťazoch školského kola. Práce je potrebné zaslať v štyroch exemplároch a tiež elektronicky. Tematicky sa súťaž nevymedzuje. Práce sú hodnotené porotou anonymne.

Adresa na zasielanie prác:
Mestská knižnica, Hlavné námestie 64, 060 01 Kežmarok
Tel. kontakt:
052/452 25 45, 0940 604 114
e-mail pre elektronické zasielanie prác: LK@mskskezmarok.sk

MsKS Kežmarok

Pamiatkový úrad chce „znovu zrodiť“ Červený kláštor

V priebehu troch rokov má byť v areáli kláštora preinvestovaných 1,1 milióna eur. Projekt má byť ukončený do 27. januára 2023. Financie pochádzajú z tzv. nórskych fondov.

Projekt Červený kláštor – znovuzrodený má zásadným spôsobom zmeniť doterajšiu podobu niekoľkých objektov a vybraných častí kláštora kartuziánov, a to prostredníctvom pamiatkovej obnovy kombinovanej s vložením nového obsahu, korešpondujúceho s jeho historickým odkazom.

Vďaka projektu by mali byť zatraktívnené dva objekty v areáli formou zážitkovej návštevy kultúrno-historickej pamiatky a na strane druhej by mali byť vytvorené podmienky na doškoľovacie aktivity v oblasti ochrany pamiatok. Návštevníci by tak mohli lepšie spoznať niektoré súčasti života mníchov, ktorí tu kedysi žili, a oživiť by sa mali aj ďalšie produkty, ktoré boli, či sú s kláštorom spojené. Ide najmä o školu v prírode a múzeum.

„Znovu zrodiť“ by sa mali bývalé dôležité funkcie kláštora – výroba piva a medoviny (kláštorný pivovar a fermentáreň medoviny), výroba produktov z liečivých rastlín (Cypriánova lekáreň/manufaktúra), výchovno-vzdelávacie aktivity určené deťom (kláštorná škola), poskytnutie priestoru na hlbšiu a dlhšiu introspekciu a meditáciu bez významnejších zásahov civilizácie (Digital detox camp).

Areál by mal poskytnúť nové priestory na doškoľovacie aktivity pre zamestnancov Pamiatkového úradu SR, ako aj úplne prerobenú, modernú a návštevnícky atraktívnu múzejnú expozíciu zloženú z troch častí – dejiny Červeného kláštora, mníšske rády na Slovensku a dejiny pamiatkovej starostlivosti v SR.

Národná kultúrna pamiatka Kláštor kartuziánov v obci Červený Kláštor patrí k najvýznamnejším pamiatkam tohto druhu na Slovensku a je najväčšou a najvýznamnejšou pamiatkou v správe Pamiatkového úradu SR. História vzniku kláštora siaha do roku 1320, keď ho založili kartuziánski mnísi ako filiálny konvent kláštora na Skale útočišťa na Spiši. V 18. storočí prešiel čiastočne stavebnými úpravami, ktoré určili jeho terajší vzhľad.

Hlavnými zachovanými stavbami areálu sú gotický jednoloďový kostol, stredoveká kláštorná budova s refektárom a s krížovou chodbou, tzv. hodinová veža, hospodárske budovy a tzv. veľká klauzúra s čiastočne zachovanými domami pre mníchov. Umelecko-historicky najhodnotnejšiu výzdobu nástennými maľbami má zachovanú kostol a stredoveký refektár.

Kláštor reprezentuje na Slovensku jeden z mála zachovaných príkladov monastickej architektúry kartuziánskej a kamaldulskej rehole a je významným aj v kontexte európskeho kultúrneho dedičstva, keďže patrí k jedným z najvýchodnejších lokalít uvedených rehoľných komunít.

Červený kláštor prešiel v ostatných 15 rokoch významnou hmotnou obnovou a funkčnou revitalizáciou, pričom vznikla muzeálna expozícia, rozšírili a zmodernizovali sa ubytovacie kapacity, obnovila sa činnosť pôvodného hostinca na nádvorí. Popri realizácii obnovovacích a reštaurátorských prác je v súčasnosti významná časť aktivít venovaná aj príprave podmienok umožňujúcich prinavrátenie niektorých pôvodných funkcií kláštora.

Múzeum Červený kláštor v obci Červený Kláštor bolo zriadené a otvorené v roku 1966 ako vysunutá expozícia Východoslovenského múzea Košice. V rokoch 1999 – 2007 bolo vedené ako múzejná expozícia Ľubovnianskeho múzea Stará Ľubovňa.

Od roku 2010 pôsobí ako samostatné múzeum v zriaďovateľskej pôsobnosti Pamiatkového úradu SR, pričom prevádzkovateľom múzea je nezisková organizácia CYPRIAN, n. o. V súčasnosti Múzeum Červený kláštor prezentuje historický architektonicko-stavebný vývoj kláštora, ako aj duchovné posolstvo a spôsob života mníšskeho rádu kartuziánov a kamaldulov.

Lorant Paugsch, PÚ SR

Zreštaurovali kríž na starom cintoríne

Rekonštrukciou prešiel nielen veľký drevený kríž, ale aj železné prvky – Ježiš, tabuľka s nápisom INRI a strieška.

Na rekonštrukcii prvkov mali pôvodne pracovať študenti Školy umeleckého priemyslu (ŠUP), avšak kvôli mimoriadnej situácii si ju na starosť vzal maliar a pedagóg ŠUP Stanislav Kovalčík.

„Na našej škole máme aj odbor reštaurátorstvo. Aj keď je zameraný viac na drevo, občas dostaneme aj iné veci. Dostali sme za úlohu zreštaurovať Ježiša a ďalšie prvky z veľkého kríža na starom cintoríne. Počasím bol už veľmi poškodený,“ vysvetlil dôvod rekonštrukcie Kovalčík.

Prácu začal odfotografovaním Ježiša a ďalších komponentov. Nasledovalo odstránenie všetkých pôvodných náterov a následne maľovanie Ježiša v ateliéri.

„Maľbu som nahrial a zoškrabal. Prvú vrstvu tvorila antikorózna základná farba, na ktorú išla vrchná farba a na ňu som už maľoval výsledný obraz. Aj keď akrylové farby schnú veľmi rýchlo, maľujem olejovými, keďže trvácnosť výsledného obrazu je oveľa dlhšia,“ povedal Kovalčík.

Ako dodal, maľuje lazúrnou technikou, pri ktorej využíva niekoľko vrstiev farieb. Preto musí vždy čakať, kým jedna vrstva uschne, aby mohol maľovať ďalej. Práce mu trvali približne tri týždne, keďže postupoval precízne a pomaly.

Kovalčík chcel, aby maľba pôsobila zostarene. Aby nebolo vidieť, že je nová. Aj na študijnom odbore reštaurátorstvo sa snažia niekedy antikovať, teda aby umelecké diela po reštaurovaní pôsobili staro napriek tomu, že sú nanovo namaľované. Niekedy nátery dokonca zašpinia, aby tento efekt dosiahli.

„Záverečnú vrstvu tvoril ochranný lak, aby to vonku čo najdlhšie vydržalo. My sme tam dali dvojzložkový lak, ktorý je veľmi trvácny a keď vyzreje, vydrží veľmi dlho. Ťažko povedať, po koľkých rokoch sa tieto prvky rekonštruovali, ale počítam s tým, že to boli desaťročia. Dúfam, že aj táto moja vydrží niekoľko desiatok rokov,“ dodal Kovalčík.

Lorant Paugsch

Sloboda v piesňach študentskej kapely In Medias Res

Na viacerých kultúrnych i spoločenských akciách mesta sme mohli vidieť a hlavne počuť mladú študentskú kapelu In Medias Res. Spoločná záľuba v podobe dobrej muziky spája už niekoľko generácií študentov Gymnázia Pavla Országha Hviezdoslava v Kežmarku.

„Spočiatku sme dali dokopy len pár spolužiakov v ročníku, ktorí navštevovali základnú umeleckú školu a vedeli hrať na nejaký hudobný nástroj," spomína na začiatky kapely z gymnázia jeho absolventka Veronika Kolesárová. Spoločné muzikantské stretnutia, ktorých počiatky siahajú do roku 2004, neboli v pravidelnom intervale a nacvičovalo sa podľa požiadaviek na konkrétnu udalosť.

Vedenia začínajúcej kapely sa vtedy ujala pedagogička Klaudia Fassingerová. Keďže študenti gymnázia sa pravidelne menili, bolo a stále je potrebné obsadenie muzikantov upravovať, čo značne ovplyvňuje aj celkový chod In Medias Res. Neskôr sa vedenia ujala ďalšia pedagogička Andrea Petrášková, ktorá v tej dobe tiež viedla študentský časopis Stretnutia a mala na starosti i kultúrne podujatia na škole. „Tu kdesi v roku 2014 vznikol aj názov In Medias Res, ktorý si študenti sami vybrali a začali sa stretávať pravidelnejšie," spomína Kolesárová, ktorá v roku 2015 nastúpila na gymnázium ako vyučujúca s aprobáciou na nemecký jazyk a hudobnú výchovu, a tak kapela znovu skončila na pleciach tej, ktorá v nej kedysi hrávala. Vytvorili krúžok a študenti gymnázia sa začali pravidelne stretávať a nacvičovať na udalosti, ktoré prinášal školský rok, alebo sa diali v našom meste.

Latinská fráza in medias res znamená v preklade doprostred deja. Názov kapely, ktorý tvorí tento výrok, je pre nich príznačným, keďže už niekoľko rokov po sebe spríjemňujú dej viacerých udalostí v našom meste. Podľa slov študentov tento názov vznikol skôr ako nejaký žart. „Vtedajší člen skupiny Filip Vojtech, ktorý kapele pomáha aj v súčasnosti, sa so spolužiakom smiali na slovenčine zo zvláštnych slov a jedným z nich bolo slovné spojenie In Medias Res. A tak bola zrazu školská hudobná skupina pokrstená. Samozrejme, možností pre názov kapely bolo viac, no zvíťazila táto," ozrejmil študent Jakub Gáborčik, ktorý zároveň priznal, že sa vďaka kapele zoznámil s vynikajúcimi hudobníkmi, ktorí sú okrem toho aj skvelí ľudia a je s nimi zábava.

Vystúpenie terajšieho zloženia kapely In Medias Res pred radnicou v Kežmarku.

Kapela zložená z gymnazistov neostáva len pri prebratých piesňach, ale venuje sa aj vlastnej tvorbe. „Na Dni otvorených dverí 17. decembra sme predstavili dve autorské piesne kapely s názvami Vlna, ktorej autorkou je Lucia Kubányiová, a Time For Christmas, ktorú som napísal ja," povedal Jakub, ktorý okrem iného v terajšom zložení kapely hráva na basovú gitaru. Predchádzajúce generácie kapely sa venovali aj zhudobňovaniu básní známych autorov. V ich podaní tak zazneli známe básne Posledný pozdrav či Mor ho! Veľmi známou a medzi študentmi obľúbenou piesňou sa stala aj pieseň Zronená duša od Barbory Vojtičkovej.

Nedávno kapela predstavila svoje logo. Nápad naň sa zrodil, keď svoju skúšobňu presťahovali zo školskej knižnice do voľnej učebne. Dovtedy mávali skúšky len v knižnici. „Nápad to bol veľmi spontánny. Na vznik loga kapele poslúžila Hviezdoslavova busta. Podľa nej som logo nakreslil, neskôr sa doň pridali farby, noty, šál s farbami kežmarského erbu a LP platňa s notami – jednoducho veci, ktoré s našou kapelou súvisia. Veľmi mi pritom pomohli ostatní členovia skupiny. Vytvorili sme ešte jednu, rockovejšiu verziu loga, na ktorej Hviezdoslav ukazuje rockovú ruku – na znak toho, že sme srdcom rockeri," spomína Jakub.

Kapela sa pre jej členov stala veľkým obohatením študentských čias. „Jeden z mnohých krásnych zážitkov bol Koncert pre Vlaďku. Bol to môj prvý veľký koncert. Mala som trochu obavy, ale potom, keď som videla, s akými skvelými ľuďmi a hudobníkmi môžem spievať, stres zo mňa opadol. Predtým sme hrali len na nie úplne formálnych koncertoch, ale toto bola už iná káva. Keď zhasli svetlá a na pódiu som stála len ja a naša kapela, cítila som sa ako jeden z mušketierov," spomína študentka a speváčka Lucia Kubányiová, ktorej okrem vynikajúceho hudobného prejavu nechýba ani skladateľský talent, ktorý prejavila pri tvorbe piesne Vlna. Ďalšou v kapele je Zuzana Dindová, podľa ktorej skladanie hudby a iné druhy umenia sú pre ňu formou vyjadrenia samej seba. „Výsledku možno ostatní neporozumejú, no to nebolo ani cieľom. Ale myslím si, že ak sa započúvame do hudby, ktorá bola tvorená srdcom, dokážeme trochu nahliadnuť do vnútra autora," dodala študentka Zuzana.

V uplynulom období sa kapela In Medias Res zúčastnila na viacerých vystúpeniach. Svojím talentom jej členovia spríjemňovali fašiangový sprievod mestom, ale i vianočný čas ľuďom z domova dôchodcov. Otvárali Klubovňu priateľstva, pripomenuli Kežmarčanom 17. november spevom revolučných piesní pred redutou a už tradične uzatvárali školský rok na gymnáziu. „Hudba je liek a chcem, aby to aj z kapely In Medias Res bolo naďalej cítiť," dodala speváčka Lucia.

Od roku 2004 sa v kapele vystriedalo veľa študentov a pedagógov, každý však nejakým spôsobom prispel k jej fungovaniu a zanechal v nej kúsok seba. Terajší základ kapely tvoria prevažne tretiaci, ktorých budúci rok čakajú maturitné skúšky a, samozrejme, odovzdanie žezla ďalším členom kapely. Tá sa prezentuje aj na sociálnych sieťach, na ktorých môžete o nej nájsť viac informácií, ako i vypočuť si tvorbu študentov z predošlých generácií kapely.

Ondrej Mišković

Študentská kapela In Medias Res

Instagram: @kapelainmediasres
YouTube: Kapela In Medias Res

Stopy po občianskych spolkoch môžeme badať na mestskej zeleni

Rozširovanie zelene v meste je dlhodobým cieľom samospráv na Slovensku. Počas rokov sa menili plány, aké stromy a kde bude mesto či občania z vlastnej iniciatívy vysádzať.

V minulosti sa o zeleň v meste značne starali Okrášľovací spolok pod vedením Dr. Alexandra a Zalesňovací spolok. Dnes je starostlivosť o zeleň na pleciach oddelenia územného plánu, životného prostredia a stavebného poriadku mesta.

Park na Jeruzalemskom vrchu

Zaujímavým súhrnom výsadbových prác v minulosti je pre Kežmarok diplomová práca Vladimíra Imricha, ktorý sa venoval spolkom zaoberajúcim sa zeleňou v meste. Na území Jeruzalemského vrchu nasadil Zalesňovací spolok, ktorý vznikol v roku 1907, prevažne ihličnaté dreviny, akými sú: Smrek obyčajný (Picea excelsa), Borovica lesná (Pinus silvestris), Borovica čierna Nigra (Pinus nigra) či Smrekovec opadavý (Larix decidua). Pre občanov mesta bol Jeruzalemský vrch vtedy veľmi vyhľadávanou lokalitou, pretože sa nachádzal v blízkosti mesta a stromy v letných horúčavách poskytovali chládok. Pamätníci si spomínajú aj na reštauráciu, v ktorej mali možnosť sa občerstviť a zabaviť. „Reštaurácia mala poskytovať členom spolku a ich rodinným príslušníkom občerstvenie pri vychádzkach a mala byť otvorená od 1. mája do 15. októbra každý rok," môžeme sa dočítať v diplomovej práci Vladimíra Imricha. Zalesňovací spolok, ktorý mal na starosti práve spomínanú lokalitu, v čase svojej najväčšej slávy evidoval 250 členov. Na Jeruzalemskom vrchu boli vytvorené chodníky a umiestnené lavice. Celá výstavba bola dosť nákladná a každý člen musel prispieť 20 korunami.

Park v okolí železničnej stanice

V roku 1917 vzniká park pri železničnej stanici, ktorý bol vybudovaný krátko po jej dostavbe. „Pôvodne bol park väčší, ale v 50. rokoch sa z časti parku utvorilo parkovisko autobusov," spomína Imrich vo svojej práci. Park bol týmto rozdelený na dve časti. Vyskytovali sa v nich domáce druhy ako Topoľ biely (Populus alba), Javor mliečny (Acer platonoides), Smrek obyčajný (Picea excelsa), Lipa malolistá (Tilia cordala), Ruža šípová (Rosa canina), Borovica lesná (Pinus silvestris) a iné. Výsadba zele-

Park na Jeruzalemskom vrchu.

Park v okolí železničnej stanice.

ne sa v medzivojnovom období zastavuje a pokračuje až v roku 1950.

Park v okolí Thökölyho hradu

Severovýchodnú časť Kežmarku uzatváral v minulosti Kežmarský hrad. „Začiatkom 18. storočia sa dostal Thökölyho zámok kúpou do vlastníctva mesta Kežmarok. Mesto sa vtedy staralo len o praktické využitie priestorov a nemyslelo na zachovanie jeho umeleckých hodnôt," uvádza Imrich. Okolo hradu sa rozkladal park, v ktorom boli umiestnené cudzokrajné kry, ako napríklad Dulovec japonský (Chaenomeles japonica) a Tavoľník van Houtteho (Spiraea van Houttei). Základ však tvorili domáce druhy drevín, akými boli Smrek obyčajný (Picea excelsa), Javor mliečny (Acer platonoides), Lipa malolistá (Tilia cordala), Topoľ čierny (Populus nigra), Breza previsnutá (Betula pendula), Hloh jednosemenný (Crataegus monogyna), Vtáčí zob obyčajný (Ligustrum vulgare) a iné. Park si dodnes zachoval svoj nepravidelný sloh.

Park na Garbiarskej ulici

V roku 1812 bola po prietrži mračien v Kežmarku veľká povodeň. Voda z rieky Poprad zaplavila mesto. Zástupcovia mesta sa dohodli, že v budúcnosti zabránia povodniam vyhĺbením potoka, ktorému občania dali názov Liba a dnes ho poznáme tiež ako Husí potok. V koryte zasypaného potoka vznikol park, ktorý je pomerne úzky a dlhý. Môžeme v ňom badať náznaky pôvodnej trasy rieky, tiahnucej sa celou Garbiarskou ulicou. Na okrajoch parku sa nachádzajú stromy a kry, ktoré vysadil Okrášľujúci spolok mesta. Základ parku tvoria domáce druhy stromov a krov. Nájdeme tu druhy Lipa malolistá (Tilia cordala), Topoľ čierny (Populus nigra), Vtáčí zob obyčajný (Ligustrum vulgare), Hloh jednosemenný (Crataegus monogyna) a iné.

Ondrej Mišković

Park v okolí Thökölyho hradu.

Park na Garbiarskej ulici.

Hlasujte za rekonštrukciu kežmarského barbakánu

Nadácia VÚB každoročne vyhlasuje súťaž Poklady Slovenska a už od 18. mája bude možné rozhodnúť svojím hlasom o tom, ktorú pamiatku podporí grantom vo výške 50 tisíc eur. O túto dotáciu sa uchádza aj mesto Kežmarok s historickým barbakánom.

Výnimočné masívne stavby, akými sú barbakány, môžeme nájsť na Spišskom hrade, Banskej v Bystrici ale i na ďalekom Pražskom hrade. Označenie takéhoto typu opevnenia pochádza z latinského slova barbecana, ktoré by sme mohli preložiť ako predsunuté opevnenie alebo strieľňa. Barbakán chránil bránu pred delostreľbou a zároveň umožňoval bezpečný prístup obrancom brány nad jeho priestormi. Staval sa najmä v stredoveku až po 16. storočie. Priestor barbakánu bol často zakončovaný stavbou vežovitého typu zvanou rondel.

Barbakán v Kežmarku nie je súčasťou zástavby areálu hradu v meste a v čase svojho vzniku patril medzi zložitejšie obranné stavby. Je pozostatkom Nižnej brány, ktorá sa opierala o hrad a bola priamo spojená s jeho severozápadným obytným traktom. Kežmarský barbakán mal za úlohu posilniť obranu vstupnej veže a k nej vedúceho mostu. Veža sa nekrytou rovnou múrovou chodbou napájala na veľký rondel, ktorý bol spojený s rovnou taktiež nekrytou chodbou a polkruhovitým malým rondelom s poslednou vežou brány, z ktorej padal padací most. Celý komplex bol dlhý približne 70 metrov.

Veľký rondel je dodnes zachovaný a bol rekonštruovaný a znížený. „Pred opravou bol na jednej strane zachovaný takmer do pôvodnej výšky, kde ostali aj náznaky ochodze a strieľne, veža však bola znížená. V 19. storočí boli do vnútornej časti rondelu pristavané dve obydlia a do vonkajšej časti hospodárske budovy. Tie sa pri rekonštrukcii hradu a brány koncom 60. rokov minulého storočia zbúrali," prezradila kežmarská historička Nora Baráthová. Časť západného múru, ktorý sa napájal na vežu Nižnej brány, sa zachoval dodnes s dobre viditeľnou menšou polkruhovitou baštou. Vedie cez záhrady blízkych domov Starého trhu a končí sa neďaleko východu z dnešnej Ulice Fraňa Kráľa, kde sú už k nemu pristavané domy. Patrí do kežmarského torzálneho zachovaného mestského opevnenia, a preto je vo vlastníctve mesta Kežmarok.

Historický barbakán, na ktorý sa mesto Kežmarok uchádza o dotáciu.

Jedno krídlo rondelu, protiľahlé k opevneniu, sa zachovalo len v základoch, ktoré boli pri oprave roku 1970 nadmurované do výšky jeden meter. Zachoval sa aj kamenný most, vedúci do rondelu, ktorý sa spomína už roku 1579 ako od základov znovu postavený. Pri rekonštrukcii mesta bol však zasypaný a aj v súčasnosti cezeň vedie vedľajšia prístupová cesta ku hradu a Bazilike svätého Kríža.

Nachádzame viacero označení kežmarského barbakánu, ktorými sú Nižná či Dolná brána, pre jeho polohu na dolnej strane mesta. Kvôli svojmu umiestneniu na tejto severovýchodnej strane bol často označovaný aj ako Poľská brána. Nižnú bránu si zemepáni kežmarského hradu privlastnili roku 1545 a bola mestu vrátená až roku 1692 spolu s ostatnými hradnými majetkami.

„Na barbakáne by sa vykonala obnova fasádnych omietok, ale celá stavba by sa i odizolovala voči zemnej vlhkosti odkopom a vložením prevetrávacej fólie," spresnila rozsah plánovaných prác Agáta Perignáthová z oddelenia majetkovoprávneho a správy majetku mesta Kežmarok. Hlasovanie potrvá do 30. mája a Kežmarok žiada občanov o podporu v tejto súťaži.

Ondrej Mišković

Snaha občanov skrášliť naše mesto nie je novinkou

Osobnosť Dr. Alexandra v našom meste je známa už nejednu generáciu. Medzi jeho aktivity zaraďujeme aj vytvorenie Okrášľovacieho spolku mesta Kežmarok. Bol to dobrovoľnícky spolok, ktorý financovali jeho členovia a mesto naň prispievalo ročne 50 korún, no napriek tomu mal spolok v roku 1910 už 125 členov.

Úlohou spolku bolo okrášľovať mesto vysádzaním stromov a okrasných kríkov, ktoré mali zlepšiť ovzdušie, no svojím rozmiestnením tvorili aj protipožiarnu ochranu mesta. V roku 1892 vyzval mešťanosta Kežmarku občanov mesta, aby založili spolok, ktorý by sa staral o zeleň v meste. Prvá schôdza výboru sa uskutočnila 8. marca 1893 a o mesiac na to už tento spolok pracoval na vlastných stanovách, ktoré v júni napokon schválil. Ďalší rok priniesol prvé valné zhromaždenie, na ktorom bol Dr. Béla Alexander zvolený za predsedu.

V záznamoch o okrášľovacom spolku sa uvádza, aké boli vykonané verejnoprospešné práce v tom-ktorom roku a mesiaci. Na jar v roku 1894 bol podaný návrh na doplnenie stromov v parku pri starej železničnej stanici a výsadbu stromov od stanice po prvý most. Návrh zahrňoval aj výsadbu stromov po oboch stranách cesty medzi tromi mostmi, doplnenie aleje smerom na Garbiarsku ulicu a údržba aleje na Hradnej ulici.

Spolok vypracoval plán vysádzania Hradnej ulice stromami. Výsadba sa už vtedy uskutočňovala pod odborným dozorom záhradníka. Za tri roky činnosti spolku tak bolo vysadených 309 líp.

Začiatkom roku 1899 predseda spolku oznámil, že výsadba stromov v meste je až na jednu uličku ukončená. V apríli roku 1900 bol podaný návrh na spojenie Kossuthovej aleje s alejou pri hrade. Požiar, ktorý zachvátil Kežmarok, zničil niekoľko domov na Hradnej ulici. Hneď po požiari bol podaný návrh na odstránenie zhoreniska. Priestor, ktorý sa týmto získal, sa plánoval postupne vysadiť. V roku 1902 – 1904 sa vykonáva len bežná údržba stromov, ktoré sú dopĺňané okolo hradu až po malý most.

Smutným faktom ostáva, že v rokoch 1906 – 1910 je vykonávaná len bežná údržba a záznamy o tomto spolku končia.

Vladimír Imrich

Kedysi významný bojovník, dnes spomienka na padlých hrdinov

V dobe svojho vzniku patril k najlepším stredným tankomV roku 1940 boli dodané prvé dva prototypy tanku, vtedy ešte s označením T-32. Sovietske ministerstvo obrany požadovalo, aby tanky najprv najazdili dvetisíc kilometrov. Rozsiahlejšie testy s novým vozidlom sa nikdy neuskutočnili, pretože sovietske velenie pod tlakom nemeckých úspechov v Západnej Európe požadovalo jeho okamžité zavedenie do výroby, a tak s miernymi úpravami vznikol prototyp tanku T-34.

Prvýkrát bol tank typu T-34 použitý počas druhej svetovej vojny a neskôr bol aj rozšírenou zbraňou mnohých krajín v úvode studenej vojny. Počas vojny si konštrukcia získala veľké uznanie aj u Nemcov a na základe skúseností s týmto typom sa inšpirovali pri tvorbe podobnej konštrukcie svojho stredného tanku, ktorý nazvali Panther. Takisto sa objavil celý rad nemeckých stíhačov tankov druhej generácie, ktoré už boli schopné viesť priamy boj s tankami T-34. Odpoveďou sovietskej vojnovej výroby bol v roku 1943 tank s 85-milimetrovým kanónom, ktorý dostal označenie T-34/85. Podľa sovietskych konštruktérov vtedy predstavoval zodpovedajúcu reakciu na nemecký Panther. Obidva tanky boli približne rovnako pancierované aj ťažké, pričom Panther prekonával T-34 v presnosti a výkone kanóna, čo bolo v boji rozhodujúce. Tank T-34 vynikal jednoduchosťou výroby, ktorá umožnila prečísliť nemecké stroje. Zaujímavosťou je, že tank T-34/85 bolo možné skompletizovať za 40 hodín, samozrejme, ak bol dostupný všetok materiál.

Tank T-34/85 „Jánošík" v parku medzi hradom a Garbiarskou ulicou v Kežmarku.

Tank T-34/85 bol do parku umiestnený v roku roku 1969 pri 700. výročí udelenia mestských práv Kežmarku. „V meste sa znova po oslobodení organizovala tanková brigáda, preto je práve tank inštalovaný ako pamätník oslobodenia Kežmarku," dodala historička Nora Baráthová. Každoročne sa pri tanku konajú pietne zhromaždenia a kladenia vencov na počesť padlých hrdinov z celého sveta. Podstavec tanku tvorí posolstvo napísané na kamennom základe: „Nech sa tento pamätník stane symbolom hrdinstva príslušníkov 1. Československej samostatnej tankovej brigády vzniklej v ZSSR, ktorá sa po ťažkých bojoch pri oslobodzovaní našej vlasti na týchto miestach v Kežmarku v januári a februári 1945 znova sformovala, aby mohla zasiahnuť do ďalších bojov proti fašistom." Pri jednej zo spomienkových udalostí v našom meste nám podplukovník Jozef Žáčik, predseda Klubu vojakov Kežmarok, v rozhovore povedal: „Vo svete nie je mier a my sme a buďme radi, že u nás mier trvá." Spomienku na hrdinov, ale i pripomenutie toho, že sa vojna stále môže zopakovať, nájdeme u nás práve na kežmarskom tanku.

Ondrej Miškovič

Otca mu zabili nacisti a jeho prenasledovali komunisti

Komunistický režim na Slovensku uzatvoril hranice a mnohí sa stali obeťami prenasledovania agentmi Štátnej bezpečnosti (ŠtB). Kto nesúhlasil s vtedajším režimom bol pokladaný za nepriateľa štátu a vyvrheľa spoločnosti. Zaujímavý príbeh z tých čias sa písal aj v našom meste, kde ako stavebný robotník pracoval gréckokatolícky kňaz Sergej Kovč.

Sergej Kovč sa narodil 29. augusta 1911 v Pidvoločiskách na Ukrajine do rodiny kňaza. Starý otec Grigorij zahynul ako vojenský kaplán. Otec Sergeja Kovča dobrovoľne nastúpil do koncentračného tábora, kde svoj život venoval pomoci druhým a bol umučený tak, že ho spálili v krematčnej peci, a neskôr bol cirkvou za tento svoj obetavý čin vyhlásený za blahoslaveného.

Zápis o Sergejovi Kovčovi, ktorý podľa záznamu pracoval v stavebnom podniku v Kežmarku, nachádzame v jednom z mnohých spisov ŠtB, ktoré boli o ňom spísané: „Dňa 25. septembra 1966 sa zišiel Prameň (meno agenta ŠtB) pred kostolom v Tatranskej Lomnici s bývalým rímskokatolíckym farárom Sergejom Kovčom, ktorý býva v Tatranskej Lomnici a pracuje v Kežmarku. Prameň sa menovaného spytoval, či nehovoril s bývalým biskupom Hopkom, ktorý pred nedávnom bol vo Vysokých Tatrách a je ubytovaný v charitnom dome. Kovč bol týmto prekvapený a poznamenal, že škoda, že nevedel o jeho pobyte biskupa Hopka v Tatrách, že rád by sa bol s ním stretol. Požiadal Prameňa, že až by menovaný znovu do Tatier došiel, aby mu dal o tom vedieť s čím Prameň aj súhlasil." V zápise sa nachádzalo mnoho gramatických chýb a taktiež nepresností. Sergej Kovč bol totiž gréckokatolíckym kňazom, ktorý sa rozhodol kňazskú vysviacku prijať ako celeps, čiže neženatý, čo značne pre nevzdelaného agenta ŠtB v cirkevnej problematike bolo mätúce.

V každom zo zápisov ŠtB môžeme nájsť aj úlohu a ďalšie opatrenie. Úlohou v spomínanom zápise zo dňa 25. septembra bolo zistiť, s ktorými bývalými farármi má Kovč styky, aký majú postoj k súčasnému cirkevnému dianiu a či aj on samotný vykonáva náboženské obrady. Opatrenie, ktoré si po tomto stretnutí Prameň zapísal, bolo preverenie, či Kovč vykonáva náboženské úkony v obci Ihľany, ako to bolo zistené cestou dôverníka Hrinku.

Na zaslúžený odpočinok odišiel otec Sergej v roku 1999. Počas dôchodku mnoho času trávil medzi svojimi veriacimi v Ihľanoch. Zomrel 9. novembra 2000 o 14.45 hod. v Prešove, v byte rodiny Pavlovských, ktorí ho dochovali a starali sa počas posledných chvíľ jeho života a aj po jeho smrti často spomínali na múdreho kňaz spod Tatier. „Raz na Štedrý deň ma poprosil, aby sme s manželom našli všetky sviečky, čo sú na fare a išli ich popáliť na hroby farníkov, na ktorých sa už rokmi zabudlo. Otec Sergej vtedy podotkol, že na tieto veľké sviatky by nemal byť nikto sám," spomína pani Pavlovská. Mnohé z histórie nám však ostáva skryté. Podľa niektorých zdrojov bol aj tajne vysväteným gréckokatolíckym biskupom, to sa však už nedozvieme. Jeho otec trpel hnedý teror v nacistickom koncentračnom tábore, on sám zažil červený teror, keď ho prenasledovali agenti ŠtB. Dnes na oboch spomíname ako na hrdinov svojej doby.

Ondrej Miškovič

Nič nového pod Slnkom...

Nad Kežmarkom sa rozniesli údery zvona. Bil iba na jednu stranu, vtedy vždy zvestoval niečo nedobré. Tichá ulica zaliata slnkom naraz ožila ženami. Aj z dielne krajčírskeho cechmajstra povybehúvali tovariši a učni, za nimi vyšiel dôstojným krokom aj samotný majster.

- Kde horí?
- Ktovie. Dym nevidno.
- Možno sa znovu opil starý hlásnik a teraz pobláznil celé mesto.

Od radnice sa ozvali výkriky. Ľudia videli, ako odtiaľ beží jeden z tovarišov, ľudia zalamujú rukami a čosi nahlas vykladajú. Čakajúci húf mu pobehol oproti.

- Čo sa robí?
- Mor! Mor ide na nás!

Všetci stíchli. Cechmajster cítil na sebe pohľady mnohých. Čakajú, čo povie tento vážený človek a dokonca aj senátor.

- Choďte teraz všetci domov. Bude lepšie, ak… ak na nejaký čas nebudeme všetci pohromade. Práca nám neutečie.
- Pán cechmajster, čo je to mor? Nejaká choroba? - spýtal a najmladší učeň.
- Hej… veľmi zlá choroba.
- Umiera sa na to?
- Nie… nie vždy, - dodal cechmajster už tichším hlasom.

Jednu epidémiu prežil ako mladík, stále má pred očami obrovské jamy, kde hádzali mŕtvych, pretože zvlášť každého sa už pochovávať nedalo…

Najhoršími chorobami v minulosti bol mor a cholera. Najčastejšou podobou moru boli zdurené hrbolčeky – lymfatické uzliny a žľazy – nazývali ho "hľuzový" mor. Z toho sa mohol vyvinúť aj pľúcny mor, pri ňom došlo k podkožným krvácaniam a telo ľudí sčernelo. Preto tento mor nazývali aj čiernou smrťou. Ale boli aj iné druhy moru. Prevencia nebola v podstate žiadna. Ľudia žili prevažne v špine, hoci niektoré mestá – dokonca aj Kežmarok – mali aj verejné kúpele. Ba dokonca v meste bol aj lekár, ale ľud uprednostňoval tzv. babské lieky. Tí múdrejší sa liečili prežúvaním cesnaku, tabaku, kúpali sa v octovej vode alebo opustili ohrozené mesto. Zaručeným ľudovým liekom bola aj vysušená žaba, zavesená na okne alebo zavesená na krku dieťaťa či dospelého… Nedivme sa potom, že často vymreli celé dediny alebo aj vyše polovice obyvateľov miest.

Za príčinu šírenia moru považovali mnohí výskyt meteorov, chvost vlasatíc mal šíriť bacile, príčinou prenosu mali byť aj blchy, potkany, niektoré vtáky, dokonca mnohí v 18. storočí videli aj zvláštne morové oblaky…

Epidémie moru sa spomínajú od 6. storočia. Ale tzv. čierny mor má svoju „kolísku" v Ázii a do Európy sa dostal až v 14. storočí – za obeť mu vraj padla polovica európskeho obyvateľstva. Vracal sa veľmi často – záznamy máme napr. z rokov 1419, 1453, 1495, 1509, 1544 – 1545, 1599 – 1600, 1622, 1644 – 1645, 1662, 1679 a za najväčšiu sa považuje morová epidémia v r. 1710 – 1711. Predchádzalo jej údajne veľké sucho.

Pritom vedenia miest robilo, čo sa dalo. Uzavreli sa mestské brány, cudzí do mesta nemal prístup. Najali sa aj osobitní nosiči mŕtvol, vykopali sa veľké jamy, mŕtvoly poukladali do nich, posypali vápnom na dezinfekciu a jamu zasypali. Keď išli s mŕtvolou, sprevádzal ich človek so zvončekom alebo krížom, čím upozorňoval, aby sa ľudia sprievodu vyhli. Rodina mŕtveho nesmela vyjsť z domu, jedlo jej nosil na to určený človek a dával ho pred dvere. Každý nosič mal dennú plácu: 1,5 funta mäsa (1 funt = 590 gramov), 2 funty chleba, žajdlík piva (0,4 litra), žajdlík liehoviny a každý týždeň funt tabaku.

Z pera senátora a súčasne zastupujúceho richtára a notára Jána Tromplera sa zachoval opis udalostí okolo epidémie moru v Kežmarku z 22. októbra 1710 (uvedieme ho v skrátenej forme): „Nech ti je Boh milostivý, pekné mesto Kežmarok! V akom žalostnom stave sa nachádzaš! Kde sa podeli najlepší z tvojich mešťanov? Kde sa podela tvoja kvitnúca mládež? Kde sa stratili mládenci a panny, ktorí predtým hromadne zaplavovali šiance, kde sú veselé zhromaždenia pred hradnými stajňami?Domy starších mešťanov takmer s celým služobníctvom skosil mor… Aj strážcovia mesta zahynuli. Bez pastiera sa poneviera opustené stádo. Mestskí sluhovia tiež všetci zomreli… Oba hostince sú nakazené, krčmári aj s manželkou umreli. Všetky pôrodné baby umreli na mor. Hrobári a nosiči mŕtvol jeden za druhým ľahli do hrobu. Kat s celou rodinou sa stal korisťou moru… Neušetril ani domy vznešených, po jednom schytával pyšné panny… Potom prišli na rad členovia súdu, senátori… To bolo len bedákania, keď za tri – štyri dni sa zaplnilo tristo truhiel mŕtvymi a nebolo človeka, ktorý by ich pochoval… a aké hrozné bolo počuť správy, že v tom alebo onom dome, majeri alebo márnici ležia traja – štyria mŕtvi nepochovaní, že treba donútiť obyvateľstvo, aby zakopalo mŕtvych, lebo hrobári a nosiči mŕtvol majú dosť práce s tým, že s dvoma vozmi pozbierajú mŕtvoly z mesta, majerov a márnic a dopravia na miesto pohrebu…"

Do konca epidémie, ktorá končila na jar 1711, zaregistrovalo mesto 2178 mŕtvych,

čo predstavuje asi dve tretiny všetkých obyvateľov. Zatiaľ nevieme, kde sa kopali hromadné hroby, ale bolo to určite mimo mestských hradieb. R. 1742 boli ďaleko od mesta Kežmarku pre istotu založené morové jamy – Pestgruben, ktoré napokon paradoxne slúžili pre mužov, ktorí prišli z vinobrania…

Mor sa vrátil aj v r. 1739 – 1742, avšak bez väčších následkov. R. 1741 pre mor boli zrušené aj výročné trhy. Potom už väčšiu morovú epidémiu nezaznamenávame

Mor vystriedala cholera – ľudia umierali na horúčku, zvracanie, časté hnačky, čím sa ich organizmus dehydroval. Viac umierali ľudia na dedinách. O najväčšej epidémii cholery sa hovorí v roku 1831, ďalšia sa spomína r. 1873 a napokon 1886.

Mor a cholera pomaly odišli do zabudnutia, žiaľ, na rad prišli a prichádzajú nové choroby.

Môžeme si pri nich pomôcť aj starými receptami. Napríklad:

Všetko zlé pochádza od zapáleného alebo zašlajmovaného (zaneseného) krku a často to býva také silné, že človek ťažko prehĺta a ťažko dýcha. Je potrebné všetky zanesenia krku dostať von, a to pomocou hnačky. Uvar si lastovičie hniezdo vo víne alebo si urob mliečnu kašu a to si prikladaj na krk. Alebo vo víne uvar kamilky a teplé si prikladaj, alebo kozie mlieko alebo vo vode uvar skorocel a s tým kloktaj.

Keď ťa trasie zimnica, je dobré sa vyvracať alebo dostať hnačku – vyčistiť si žalúdok - najlepšia je na to vo vode rozmočená horká soľ. Nikdy k takému nemocnému nechoď, aby si sa nenakazil od jeho potu alebo dýchania.

Proti nečistote, ak sa niekto nechce umývať vodou, sa použije ocot na ranné umývanie a vtedy prejdú aj muža, aj ženu všetky zlé žiadosti…

Či však tieto recepty budú účinné aj v súčasnosti, nevedno.

Nora Baráthová

Prinesie nám koronakríza nové trendy v ekonomike a podnikaní?

V posledných týždňoch zažívame kvôli pandémii koronavírusu zmenu celého doterajšieho chodu spoločnosti. Odborný názor na to, čo môžeme čakať po skončení vládnych bezpečnostných opatrení, nám poskytla Kežmarčanka Ing. Mária Vrábliková, asistentka na Katedre manažmentu Pedagogickej fakulty Katolíckej Univerzity v Poprade a externá doktorandka na Fakulte manažmentu Prešovskej Univerzity v Prešove.

Zavedením obmedzení v školstve, cestovnom ruchu, kultúre, ale i sprísnením hygienických opatrení je isté, že pandémia bude mať značný ekonomický dopad. Mária Vrábliková uvádza päť odvetví, v ktorých sa koronakríza môže najviac dotknúť obyvateľov našej krajiny.

Inovácie a kreatívne odvetvia

Prvou oblasťou, ktorá prinesie zmenu, ale i príležitosť na prekonanie kríz nielen v ekonomike, je oblasť inovácií a kreatívnych odvetví. V tomto období sme svedkami využívania mnohých inovácií, akými sú napríklad e-shopy, e-recepty, systém edupage, videokonferencie s učiteľmi, donášková služba reštaurácií, virtuálne koncerty, online prenosy bohoslužieb, webináre, hand-made produkcia rúšok, automaty na rúška alebo bezkontaktné platby. „Z ekonomického hľadiska sú jednou z najdôležitejších spôsobov prekonania krízy práve inovácie, teda komerčné využitia ľudskej kreativity," uviedla Vrábliková a zároveň dodala, že rozvoj podnikania v nových odvetviach určite prispeje k zníženiu nezamestnanosti, ktorú kríza vyvolá.

Rodinné podnikanie, rozvoj a poľnohospodárstvo

Rodinné podnikanie úzko súvisí aj s ďalším novým trendom, a to rozvojom regionálneho podnikateľského prostredia. Ďalšou z možností, ktoré môžu zlepšiť situáciu, je rodinné podnikanie v oblasti poľnohospodárstva a produkcie potravín, permakultúra, eliminácia GMO, rozvoj služieb profesionálneho záhradníctva či záhradnej architektúry. „Poľnohospodárstvu taktiež prospeje zníženie emisií v poslednom období," poznamenala Vrábliková.

Domáci cestovný ruch

Je dôležité si uvedomiť, že počet návštevníkov Vysokých Tatier sa koncom 80. rokov minulého storočia pohyboval okolo päť miliónov ročne. Táto návštevnosť je porovnateľná s poslednými rokmi, ktoré sú považované za najúspešnejšie od vzniku Slovenska. Cestovný ruch je v súčasnosti jedným z najviac postihnutých odvetví. „Počas konferencie Popradské ekonomické a manažérske fórum na Katedre manažmentu Pedagogickej fakulty Katolíckej Univerzity v Poprade sa zúčastnili na prehliadke historických pamiatok Kežmarku hostia z Českej republiky, Poľska, Francúzska, ale aj iných európskych a svetových krajín. Mnohí z nich mali precestovaný takmer celý svet, no nevedeli, že najväčšou historickou školskou knižnicou strednej Európy je naše kežmarské lýceum. Rovnako ich zaujal aj výklad šikovnej sprievodkyne Kataríny Slávičkovej, pri ktorej mali podľa ich slov pocit, že sa medzi knihami narodila," spomína Vrábliková na pozitívny dojem hostí v našom meste. Referencie o Kežmarku a jeho histórii, ktoré sme návštevníkom mesta zanechali, sa nám teraz môžu vrátiť v podobe nárastu domácich a zahraničných turistov.

Investície a správa osobných financií

Jedným zo spôsobov zvládnutia krízy je aj pohľad na vlastné financie a investície. „Ľudia sa viac naučia, ako šetriť, do čoho investovať a do čoho nie. Je možné, že sa zvýši záujem o vývoj na finančných trhoch, záujem o to, aká je úroková miera, aké sú podmienky získania úverov rôzneho druhu, ktoré fondy kapitálového trhu rastú a ktoré klesajú," povedala Vrábliková a upozornila, že je dôležité vedieť, čo naša životná poistka obsahuje, či sa nezmenili naše potreby, či sú v nej rovnomerne pokryté rôzne zdravotné riziká a či nie je platba poistného neúmerne vysoká vzhľadom na jej obsah.

Orientácia na zdravie

Spoločnosť sa bude aj naďalej viac zameriavať na najdôležitejšiu hodnotu, ktorou je zdravie, a na spôsoby, ako si vybudovať imunitu. Podľa Vráblikovej sa budú rozvíjať nové trendy v medicíne, ako napríklad psychoneuroimunológia či psychosomatika. Jedným z unikátov nášho regiónu sú Vysoké Tatry, ktoré zaraďujeme ku klimatickým kúpeľom a predstavujú možnosti dodatočnej liečby nakazených. „V neposlednom rade netreba zabúdať na wellness turizmus, ktorého výskumu sa venujem na katedre manažmentu a ktorý na základe starogréckeho ideálu kalokagathie zahŕňa nielen procedúry zamerané na fyzické, ale aj na psychické zdravie," poznamenala na záver rozhovoru Vrábliková.

Ondrej Miškovič

Prvá pomoc zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR spustilo prvú pomoc zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom pri znižovaní dopadov koronavírusu, ktorú schválila vláda Slovenskej republiky 31. marca.

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny prijímajú od 6. apríla žiadosti o príspevky na mzdy zamestnancov od zamestnávateľov, ktorí museli povinne zatvoriť prevádzky. O pomoc môžu požiadať aj SZČO a jednoosobové, s. r. o., ktoré od 13. marca nemajú žiaden iný príjem.

Pomoc je určená týmto skupinám:

1) zamestnávateľom (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľmi), ktorí museli svoje prevádzky zatvoriť na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ). Ak patríte do tejto skupiny, môžete požiadať o príspevok na náhradu mzdy zamestnanca.
2) SZČO, ktoré museli svoje prevádzky zatvoriť na základe rozhodnutia ÚVZ 20 % (resp. 10 % v marci). Ak patríte do tejto skupiny, môžete požiadať o paušálny príspevok na náhradu straty príjmu zo samostatnej zárobkovej činnosti.
3) zamestnávateľom (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľmi), ktorí udržia pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej činnosti počas vyhlásenej mimoriadnej situácie. Ak patríte do tejto skupiny, môžete požiadať o príspevok na mzdu zamestnanca.
4) SZČO, dohodárom a jednoosobovým, s. r. o., ktorí od 13. 03. 2020 nemajú žiaden iný príjem. Ak patríte do tejto skupiny, môžete požiadať o príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti.

Zamestnávatelia, ktorí museli svoje prevádzky zatvoriť alebo obmedziť svoju činnosť rozhodnutím ÚVZ

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ, vrátane SZČO, ktorá je zamestnávateľom (okrem subjektov verejnej správy), ktorý v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu udrží pracovné miesta aj v prípade povinnosti prerušiť alebo obmedziť svoju prevádzkovú činnosť na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR.

Cieľová skupina: zamestnanec, ktorému zamestnávateľ alebo SZČO, ktorá je zamestnávateľom, nemôže prideľovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa (§ 142 Zákonníka práce).

Výška príspevku: úhrada náhrady mzdy zamestnanca vo výške 80 % jeho priemerného zárobku, najviac vo výške 1 100,– eur.

Oprávnené obdobie: Od 13. marca 2020 – teda od dňa rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR o uzatvorení prevádzok do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bude rozhodnutie Úradu verejného zdravotníctva SR zrušené.

Výhradne elektronické zasielanie: Žiadosť si stiahnite, vyplňte elektronicky a uložte. Netlačte ju, nepodpisujte a neskenujte. Ak spĺňate podmienky pre získanie príspevku, pošlite vyplnenú žiadosť a výkaz na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode udržíte pracovné miesto. Ak máte viac ako jednu prevádzku a žiadate príspevok na zamestnancov týchto prevádzok, pošlite žiadosť na úrad práce sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode máte sídlo. Adresy aj formuláre nájdete na stránke **www.pomahameludom.sk**.

SZČO ktorým poklesli tržby alebo museli svoje prevádzky zatvoriť na základe rozhodnutia ÚVZ

Oprávnený žiadateľ: SZČO, ktorá v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu prerušila vykonávanie alebo prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR, alebo jej poklesli tržby o najmenej 20 % (resp. o 10 % v marci).

Pokles tržieb	Marec 2020
menej ako 10 %	0 €
10 % - 19,99 %	90 €
20 % - 29,99 %	150 €
30 % - 39,99 %	210 €
40 a viac %	270 €

Pokles tržieb	Apríl 2020
menej ako 20 %	0 €
od 20,00 % do 39,99 %	180 €
od 40,00 % do 59,99 %	300 €
od 60,00 % do 79,99 %	420 €
od 80 % a viac	540 €

Cieľová skupina: SZČO, ktorá bola nemocensky a dôchodkovo poistená v období do 31. marca 2020 a poistenie jej trvá aj po tomto dni, alebo čerpá tzv. odvodové prázdniny. Nárok na príspevok nemá SZČO, ktorá má súbežne uzatvorený pracovný pomer, alebo SZČO, ktorá má zrušenú alebo pozastavenú živnosť.

Oprávnené obdobie: Od 13. marca 2020 – teda od dňa rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR o uzatvorení alebo obmedzení prevádzok do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bude rozhodnutie Úradu verejného zdravotníctva SR zrušené.

Výška príspevku: Príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti sa poskytne nadväzne na pokles tržieb.

Pokles tržieb žiadateľ preukazuje jedným zo spôsobov:

1. Porovnáva sa tržba za vykazovaný mesiac s tržbou za rovnaký mesiac predchádzajúceho roka (napr. pre vykazované obdobie 03/2020 - predchádzajúce je 03/2019).
2. Porovnáva sa priemer tržby v roku 2019 (t. j. 1/12 tržieb za rok 2019) s tržbou za vykazovaný mesiac - oprávnení sú iba tí, ktorí vykonávali zárobkovú činnosť celý rok 2019.
3. Porovnáva sa tržba za február 2020 s tržbou za vykazovaný mesiac - oprávnení sú iba tí, ktorí vykonávali zárobkovú činnosť len časť roka 2019 a začali vykonávať zárobkovú činnosť najneskôr k 1. 2. 2020.

Výhradne elektronické zasielanie: Žiadosť si stiahnite, vyplňte elektronicky a uložte. Netlačte ju, nepodpisujte a neskenujte. Adresy aj formuláre nájdete na stránke **www.pomahameludom.sk.** Ak spĺňate podmienky pre získanie príspevku, pošlite vyplnenú žiadosť a výkaz na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode udržíte pracovné miesto. Ak máte viac ako jednu prevádzku a žiadate príspevok na zamestnancov týchto prevádzok, pošlite žiadosť na

úrad práce sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode máte sídlo.

Zamestnávatelia (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľmi), ktorí udržia pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej činnosti počas vyhlásenej mimoriadnej situácie.

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľmi, ktorý v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie udrží pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti.

Cieľová skupina: zamestnanec v pracovnom pomere.

Oprávnené obdobie: Od 13. marca 2020 – teda od dňa rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR o uzatvorení prevádzok do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bude rozhodnutie Úradu verejného zdravotníctva SR zrušené.

Výška príspevku:

A. úhrada náhrady mzdy zamestnanca najviac vo výške 80 % jeho priemerného zárobku, najviac vo výške 880,– eur. Podmienkou je, že zamestnávateľ nemôže zamestnancovi prideľovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa (§ 142 ods. 4 Zákonníka práce).
B. paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca v závislosti od poklesu tržieb.

Zamestnávateľ si môže vybrať len jednu z možností na celé obdobie poskytovania príspevku.

Pokles tržieb	Marec 2020
menej ako 10 %	0 €
10 % - 19,99 %	90 €
20 % - 29,99 %	150 €
30 % - 39,99 %	210 €
40 a viac %	270 €

Pokles tržieb	Apríl 2020
menej ako 20 %	0 €
od 20,00 % do 39,99 %	180 €
od 40,00 % do 59,99 %	300 €
od 60,00 % do 79,99 %	420 €
od 80 % a viac	540 €

Výhradne elektronické zasielanie: Žiadosť si stiahnite na **www.pomahameludom**.sk, vyplňte elektronicky a uložte. Netlačte ju, nepodpisujte a neskenujte. Ak spĺňate podmienky pre získanie príspevku, pošlite vyplnenú žiadosť a výkaz na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode udržíte pracovné miesto. Ak máte viac ako jednu prevádzku a žiadate príspevok na zamestnancov týchto prevádzok, pošlite žiadosť na úrad práce sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode máte sídlo.

SZČO, dohodárom a jednoosobovým, s. r. o., ktorí od 13. 03. 2020 nemajú žiaden iný príjem.

Od 20. 4. 2020 môže o príspevok žiadať aj štvrtá skupina.

Oprávnený žiadateľ:

A. SZČO, ktorá prerušila alebo obmedzila vykonávanie alebo prevádzkovanie svojej činnosti a ktorej nevznikla povinnosť nemocenského a dôchodkového poistenia alebo nečerpá tzv. odvodové prázdniny.
B. fyzická osoba, ktorá je jediným spoločníkom, s. r. o., zároveň je jej konateľom a nie je jej zamestnancom (tzv. jednoosobová, s. r. o.).

Podmienkou je, že tieto osoby nemajú od 13. 3. 2020 žiaden iný príjem z podnikateľskej, nepodnikateľskej a závislej činnosti.

Výška príspevku: Paušálny príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti vo výške 105 € za mesiac marec 2020 a vo výške 210 € za mesiac apríl a máj 2020.

Oprávnené obdobie: Od 13. marca 2020 – teda od dňa rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR o uzatvorení prevádzok do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bude rozhodnutie Úradu verejného zdravotníctva SR zrušené.

Výhradne elektronické zasielanie: Žiadosť si stiahnite, vyplňte elektronicky a uložte. Netlačte ju, nepodpisujte a neskenujte. Ak spĺňate podmienky pre získanie príspevku, pošlite vyplnenú žiadosť a výkaz na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode udržíte pracovné miesto. Ak máte viac ako jednu prevádzku a žiadate príspevok na zamestnancov týchto prevádzok, pošlite žiadosť na úrad práce sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode máte sídlo.

Aby úrady žiadateľom vyplatili príspevky čo najskôr, celý proces schvaľovania zjednodušili. Aj preto na splnenie niektorých podmienok stačí podať žiadosť a výkaz pre priznanie príspevku za príslušný mesiac. Ak bude pri následnej kontrole zistená nepravdivosť údajov uvedených v žiadosti, môže byť táto skutočnosť klasifikovaná ako podvod alebo subvenčný podvod – teda ako trestný čin s trestnoprávnymi dôsledkami. Žiadateľ by bol v takomto prípade zároveň povinný vrátiť poskytnutý finančný príspevok.

V prípade, že budete potrebovať poradiť, zavolajte na informačnú linku. Operátori sú k dispozícii v pracovné dni od 6:00 do 22:00 na čísle +421 2 2211 5656.

PRVÁ POMOC
zamestnancom, firmám a SZČO

1. **Štát preplatí 80 % platu zamestnanca firmám, ktorých prevádzky sú povinne uzavreté.**
2. **Príspevky pre SZČO a zamestnancov podľa poklesu tržieb firmy.**

> 20 %	180 eur
> 40 %	300 eur
> 60 %	420 eur
> 80 %	540 eur

3. **Poskytnutie bankových záruk vo výške 500 mil. eur mesačne.**
4. **Pre zamestnancov v karanténe a rodičov na OČR, bude hradených po celú dobu 55 % z ich hrubej mzdy.**
5. **Odklad platby odvodov za zamestnávateľa pri poklese tržieb o viac ako 40 %.**
6. **Odklad preddavkov dane z príjmu pri poklese tržieb o viac ako 40 %.**
7. **Možnosť započítania si doteraz neuplatnenej straty od r. 2014 vrátane.**

Koncom marca štát predstavil sedem opatrení na pomoc zamestnancom, živnostníkom a firmám.

zdroj: www.pomahameludom.sk
Spracovala: Zuzana Šlosárová
Zdroj: facebook OĽANO

Z Odkazu pre starostu

Prinášame vám niekoľko podnetov občanov zo stránky odkazprestarostu.sk. Pridať podnet môžete aj vy cez webovú stránku alebo aplikáciu. Taktiež môžete využiť internetovú stránku a aplikáciu City Monitor.

Dr. D. Fischera – neporiadok a odpadky

Dobrý deň,

v minulosti bol priestor medzi ambulanciami zubných lekárov a rodinným domom ohradený plotom tak, aby tam ľudia nemohli chodiť, skracovať si cestu, chodiť na veľkú či malú potrebu, odhadzovať smeti, robiť neporiadok a podobne.

Nehovoriac, ak pacient sedí v kresle a vidí kadejaké indivíduá chodiť popri oknách a nie raz vyskakovať, nazerať dnu a podobne.

Stĺpy na oplotenie tam stále sú, nebolo by možné oplotenie vrátiť? Stále tam ostane priestor na to, aby tam niekto z Verejnoprospešných služieb vošiel a pozemok pokosil. V minulosti tam bol pokoj, ale akonáhle mesto odstránilo oplotenie, situácia sa zhoršovala. Ozaj to z pohľadu pacienta nie je príjemné.

Nebolo by možné to zmeniť?

Ozaj, ako to vyzerá s asanáciou susediacej budovy, kde voľakedy sídlili lekári a je tam pohotovosť?

Odpoveď samosprávy

Dobrý deň,

na podnet takého istého charakteru sme už odpovedali niekoľkokrát. Oplotenie bolo odstránené z dôvodu, že bolo v zlom stave a neplnilo svoj účel. Lebo tam bol stále nahádzaný odpad. Je to verejné priestranstvo, ktoré je kosené a upratované. Zamedzenie, aby nebolo užívané nevhodným spôsobom, je skôr úloha pre mestskú políciu.

Ing. Eva Kelbelová,
vedúca oddelenia územného plánovania
a výstavby, stavebného poriadku,
životného prostredia a bytovej politiky

Spomínaný úsek je priebežne monitorovaný hliadkami MsP Kežmarok. Akékoľvek porušovanie verejného poriadku je potrebné bezodkladne nahlásiť na čísle 159.

pplk. Milan Kušnirák,
poverený riadením MsP Kežmarok

Hviezdoslavova – problémové parkovanie

Dobrý deň,

najmä v zimných mesiacoch, keď je bohatá snehová nádielka, slúži toto parkovisko pre frajerov, ktorí robia na veľkej zasneženej ploche „hodiny" a ďalšie frajeriny. Ani si nechcem predstaviť, aké negatívne to musí byť pre ležiacich pacientov v nemocnici – počuť všetok ten hluk v čase liečby, a ďalších ľudí, ktorí bývajú v blízkosti, ale aj ďalej, keďže ten hurhaj sa dosť šíri.

Preto prosím mesto, nebolo by možné toto parkovisko zrekonštruovať tak, aby tam takéto veci neboli možné? Aj vzhľadom na to, že parkoviská by mali byť zelenšie. Stačí sa pozrieť na parkovisko pri nákupnom centre.

Ďakujeme.

Odpoveď samosprávy

Dobrý deň, ďakujeme za podnet. Mesto v minulom období na tomto parkovisku realizovalo pri spustení parkovacieho systému značnú rekonštrukciu. Podľa zistených informácií tam bola vymenená dlažba za vodopriepustnú. V najbližšom období sa o ďalšej rekonštrukcii neuvažuje.

Spomínané „hodiny" sú skôr vecou pochybenia jednotlivcov a, samozrejme, ak ste svedkom, že sa takéto niečo deje na parkovisku, ohláste to prosím na telefónnom čísle 159. Je dobré mať v blízkosti nemocníc aj jedno takéto „otvorené parkovisko", vzhľadom aj na situáciu, ktorá je vo svete so šíriacim sa koronavírusom.

Parkoviská so zelenými prvkami, ktoré mesto buduje a plánuje budovať, sú na viacerých miestach nášho mesta, no nateraz sa s rekonštrukciou práve tohto neuvažuje.

Mgr. Ondrej Miškovič, oddelenie
komunikácie a propagácie mesta
Kežmarok

Náhrada za zrúbané stromy

V meste za ostatných pár rokov bolo vyrúbaných množstvo stromov z viacerých dôvodov.

Ak sa nemýlim, platí pravidlo, že za jeden vyťatý strom majú byť dva vysadené. Má mesto zdokladované tieto výsadby? Napr. náhrada za vyťaté topole, ktoré padli za obeť cyklochodníku?

Odpoveď samosprávy

Mesto sa riadi základnými podmienkami a pravidlami pre náhradnú výsadbu podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Náhradná výsadba sa ukladá z dôvodu náhrady výrubom drevín vzniknutej ekologickej ujmy. Rozsah náhradnej výsadby je podmienený okolnosťami, funkčnosťou a stavom drevín.

Podľa § 95 ods. 3 písm. d) sa pri rozhodovaní o náhradnej výsadbe za vyrúbané dreviny uplatňuje aj spoločenská hodnota drevín vypočítaná podľa § 36 a 37 vyhlášky. Pri drevinách s obvodom kmeňa 40 cm a väčším sa odporúča zachovať minimálny pomer vyrúbaných a nahradených drevín 1:1 (pri vyrúbaných drevinách vzniknutých z výsadby sa tento pomer odporúča aj pri stromoch s obvodom kmeňa do 40 cm). Pri ukladaní náhradnej výsadby je opodstatnená aj požiadavka na fyziologickú kvalitu a vývojové štádium výsadbového materiálu.

V každom prípade výrubu bola požadovaná náhradná výsadba drevín v rozsahu 2 – 3 ks drevín za jednu vyrúbanú. Mesto je povinné podľa § 48 ods. 3 zákona viesť evidenciu pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu vo svojom územnom obvode. Rozhodnutia k jednotlivým výrubom sú k dispozícii na mestskom úrade, oddelení životného prostredia. Vzhľadom na mimoriadnu situáciu v súvislosti s nákazou koronavírusu návštevu úradu neodporúčame.

V rámci náhradnej výsadby za vyrúbané topole pri futbalovom ihrisku bola stanovená výsadba v rozsahu:

14+5 ks Tilia cordata, 5 ks Carpinus betulus, 6 ks Fraxinus excelsior, 5 ks Acer campestre, časť drevín bola vysadená v rámci výsadby letného kúpaliska na parcele KN-C 2148/3, ostané dreviny boli vysadené na parcelách v rámci intravilánu mesta (v parku za hradom, okolo cyklochodníka na Weilburskej ul. a Ul. gen. Štefánika). Za dreviny odstránené v roku 2019 je plánová výsadba v roku 2020 – 2021.

V prípade akýchkoľvek otázok nás, prosím, kontaktujte telefonicky alebo e-mailom.

Ing. Eva Kelbelová,
oddelenie územného
plánu, životného prostredia a stavebného
poriadku mesta Kežmarok

Separovanie nápojových kartónov

Nápojové kartóny, napríklad obaly z mlieka či džúsu, sú kompozitným obalovým materiálom. To znamená, že nie sú vyrobené z jedného materiálu. Najčastejšie sú tvorené zo 75 % papiera, 20 % plastu (polyetylén – PET) a z 5 % hliníkovej fólie. Je ich možné recyklovať dvoma spôsobmi.

Prvým spôsobom je tzv. mokrá cesta, pri ktorej sa máčaním oddeľuje papierová hmota od ostatných zložiek. Vírivým rozvlákňovaním sa z nápojových kartónov získa celulózové vlákno. Zvyšky hliníka a polyetylénu je možné využiť priamo v papierňach pri výrobe pary alebo na ohrev vody, zvyšky sa dajú využiť pri výrobe paliet.

Druhou možnosťou spracovania je takzvaná suchá forma. Zlisované nápojové kartóny sa drvia na malé fragmenty v drviacom zariadení, nasleduje ich rovnomerné vsypanie do formy a lisovanie pomocou tepla a tlaku. Pri pôsobení teploty a tlaku dochádza k prelisovaniu materiálu a vďaka roztavenému polyetylénu prichádza k spojeniu vlákien s fóliou. Medzi dve takéto dosky sa spravidla pridáva izolant. Dosky sú vzhľadom podobné sadrokartónu a niektoré vlastnosti majú dokonca lepšie – nižšia nasiakavosť a hmotnosť, vyššia pevnosť a pružnosť. Z týchto dosiek je možné vytvoriť celý systém stavebných prvkov – izolačné a obkladové dosky či samonosné panely na rôzne typy priečok a iných konštrukcií.

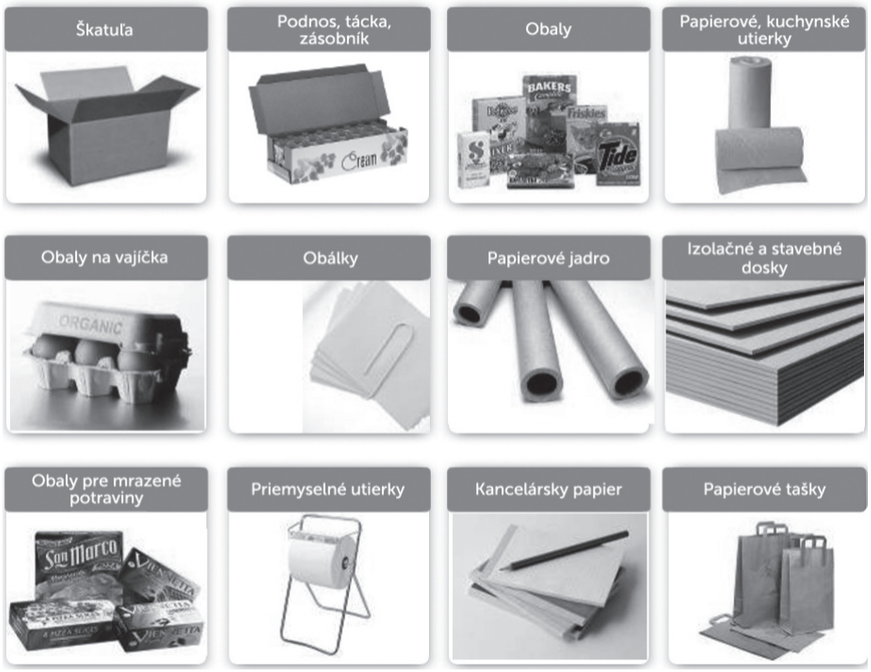

Nápojový kartón má teda po recyklácii široké využitie:

- stavebná izolácia, palety, noviny, zošity, lepenkové krabice, obaly na vajíčka, toaletný papier, kuchynské utierky.

Nápojové kartóny je potrebné pred ich vyhodením vypláchnuť a zmenšiť ich objem napr. zošliapnutím. Nestlačený odpad v zberných nádobách zaberá veľa miesta, čo zvyšuje frekvenciu vývozov kontajnerov a v konečnom dôsledku sa vyváža vzduch.

Vďaka recyklácii sa odpad znovu využíva na výrobu nových produktov.

Z 2 nápojových kartónov sa dá vyrobiť 1 m^2 kuchynských utierok.

Ďalšie ukážky recyklátov z nápojových kartónov *(viď. foto hore)*.

Patria sem:
zošliapnuté použité nápojové kartóny napríklad od mliečnych výrobkov, ovocných nápojov, vína, kávy.

Nepatria sem:
obaly so zvyškami nápojov.

Karta Kežmarčana poskytne zľavy aj vernostný systém

Prvého decembra oficiálne odštartoval projekt kežmarskej mestskej karty. Tú si môžu Kežmarčania prevziať v informačnej kancelárii. Do projektu sa však stále môžu zapojiť aj podnikatelia.

Projekt mestskej karty by mal pomôcť mikroekonomike a taktiež by mal odmeňovať obyvateľov mesta.

„V novembri sme pracovali na vianočnej marketingovej kampani, keďže sa systém mestskej karty spúšťa oficiálne začiatkom decembra. Od 1. decembra si ju občania Kežmarku môžu bezplatne po predložení občianskeho preukazu vyzdvihnúť v mestskej informačnej agentúre," informoval Adam Sako, ktorý má na starosti marketingovú a obchodnú stránku projektu. Ako dodal, spoločnosť, ktorá projekt zastrešuje aj v súčasnosti aktívne pracuje na zazmluvnení nových partnerov v meste, aby mala karta čo najväčší význam.

Žiacku kartu Kežmarčana už aktívne využívajú žiaci Základnej školy (ZŠ) Grundschule Hradné námestie na dochádzku či stravovanie.

„Vďaka systému vidíme, koľko detí prišlo do školy, koľko z nich má nárok na obed a nakoniec koľko detí na ten obed naozaj prišlo. S vedením mesta sme sa dohodli, že karty dostanú nielen kežmarskí žiaci, ale aj tí mimokežmarskí, aby vedeli využívať tieto výhody," povedal riaditeľ ZŠ Miroslav Beňko.

Pre občanov budú benefitmi predovšetkým zľavy v jednotlivých prevádzkach v meste. „Občan zaplatí mestskou kartou a následne sa mu naspäť vráti zľava, ktorú daná prevádzka poskytuje. Všetky informácie sú uvedené na stránke karta.kezmarok.sk a tiež aj v priloženom letáku pri karte," doplnil Sako.

„Vďaka karte majú občania zľavu na letné kúpalisko, pripravujeme aj zľavu na verejné korčuľovanie. Deti môže naučiť hospodáriť s peniazmi a prispieť ku finančnej gramotnosti. Taktiež budú rodičia môcť vidieť, za čo ich deti peniaze minuli," v stručnosti priblížil mestskú kartu primátor Kežmarku Ján Ferenčák.

Ak sa do projektu zapojí podnikateľ s prevádzkou v meste, bude automaticky a prednostne oslovený aj do projektu Národného turistického systému a Regionálnej karty. ***Lorant Paugsch***

Vyhlásenie času zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru

Od 15.00 hod. 6. apríla do odvolania Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Kežmarku vyhlásilo čas zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiarov.

Zvýšené nebezpečenstvo sa týka lesných pozemkov a ich ochranného pásma v územnom obvode okresu Kežmarok. V čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiarov je každý povinný dodržiavať zásady protipožiarnej bezpečnosti.

Fyzickým osobám (občanom) sa na lesných pozemkoch zakazuje najmä fajčiť, odhadzovať horiace alebo tlejúce predmety, alebo používať otvorený plameň na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru, vypaľovať porasty bylín, kríkov, stromov, krovie, slamu a iný biologický odpad, či zakladať oheň v priestoroch alebo na miestach, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu.

Vlastníci, správcovia alebo užívatelia lesných pozemkov sú povinní najmä zabezpečovať v lesoch hliadkovaciu činnosť, zabezpečiť umiestnenie potrebného množstva protipožiarneho náradia, udržiavať existujúce prejazdové cesty, zvážnice a zdroje vody v stave, ktorý umožňuje bezproblémový príjazd hasičských jednotiek, či prijímať osobitné opatrenia pre priestory postihnuté kalamitou.

Spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve je spaľovaním zvyškov konárov stromov a kríkov, ktoré sa získavajú napr. rezom ovocných stromov a kríkov v záhradách alebo ťažbou dreva. Zvyšky sa naukladajú na hromadu a pália sa na bezpečnom mieste.

Za porušenie ustanovení zákona 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi hrozia občanom sankcie do výšky 331 € a právnickým osobám do výšky 16 596 €.

HaZZ Kežmarok

Spomíname pri nedožitých stých narodeninách

V máji si pripomenieme nedožité 100. narodeniny Štefan Kurica, dlhoročného učiteľa na niekoľkých kežmarských školách.

Narodil sa 23. mája 1920 v Likavke. Na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity (Univerzity Komenského) študoval v rokoch 1940 - 1944 odbor slovenský jazyk a ruský jazyk; v rokoch 1954 - 1959 diaľkovo na Vyššej pedagogickej škole v Prešove odbor matematika-fyzika.

Začal vyučovať v Ružomberku, no už od školského roku 1946/1947 pôsobil na gymnáziu v Kežmarku, potom na Strednej škole chlapčenskej, na Strednej škole dievčenskej, od roku 1953 na Jedenásťročnej strednej škole, od roku 1964 na Strednej všeobecnovzdelávacej škole a po jej zmene ďalej na Gymnáziu P. O. Hviezdoslava až do odchodu do dôchodku v roku 1982.

V Kežmarku sa v r. 1951 oženil a s manželkou Helenou vychovali štyri deti.

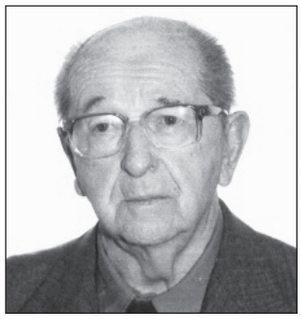

Štefan Kuric – učiteľ, 1920 - 2008.

Na začiatku svojej pedagogickej praxe vyučoval slovenský jazyk a ruský jazyk, neskôr matematiku, fyziku a aj polytechnickú výchovu. Jeho hlavným predmetom sa stala matematika, ktorú, podľa spomienok žiakov, dokázal sprístupniť každému.

Zomrel 14. februára 2008 v Kežmarku a tu je aj pochovaný na starom cintoríne. ***kc***

Kežmarskí lukostrelci ukončili sezónu zbierkou medailí

Majstrovstvá mládeže v halovej lukostreľbe od 7. do 8. februára vo Viničnom boli poslednými pretekmi pred zákazom usporiadania súťaží. Zúčastnilo sa na nich takmer 200 strelcov z 27 klubov Slovenska, už za prísnych hygienických pravidiel. Kežmarok zastupovalo 31 strelcov, ktorí súťažili v 10 z 27 kategórií.

V kvalifikácii dvakrát 30 rán Kežmarčania utvorili dva slovenské rekordy, a to Sandra Vaľová st. v kategórii žiačok v kladkovom luku (KL) so ziskom 547 bodov a Dominika Faltinová medzi mladšími žiačkami v holom luku (HL) s 565 bodmi.

Nasledovalo vyhlásenie výsledkov Slovenského pohára, ktorý sa konal od decembra 2019 v piatich kolách po regiónoch. Kežmarčania ukoristili 22 pohárov: 6 za prvé, 7 za druhé a 9 za tretie miesta. Na druhy deň majstrovstvá pokračovali rozstrelmi v „pavúku" podľa umiestnenia z kvalifikácie. Aj tu Kežmarčania triumfovali so ziskom 13 medailí, z ktorých 7 bolo zlatých, z toho šesť titulov majstra Slovenska.

Tituly majstrov získali Simona Dinhová (staršie žiačky, OL – olympijský luk), Sandra Vaľová (staršie žiačky, KL), Matúš Starigazda (mladší žiaci, OL), Dominika Falzínová (mladšie žiačky, HL), Adam Petlán (mladší žiaci, HL), Filip Kocán (HL do 10 rokov) a prvé miesto obsadil aj Samuel Zeman (starší žiaci, KL). Strieborné medaily získali Benjamín Badovský (kadeti, KL), Bianka Šimová (staršie žiačky, OL), Ľuboš Polák (mladší žiaci, KL), Nikolas Badovský (KL do 10 rokov.). Bronz si vybojovali kadeti Radovan Polák (KL) a Vladimír Modla (HL).

Vladimír Majerčák

Basketbalová sezóna je zatiaľ prerušená

Basketbalový klub MŠK Kežmarok v sezóne 2019/2020 prihlásil do súťaže jedno družstvo dospelých a tri družstva mládeže. Zároveň v tejto sezóne pomáhali aj na základných školách s vedením basketbalových krúžkov.

Družstvo mužov, ktoré v tejto sezóne hralo druhú ligu, bolo ašpirantom na postup do finálového turnaja o víťaza druhej ligy, kde sa mali stretnúť dve najlepšie družstvá zo skupín východ a západ. Kežmarčania vo východnej časti už mali postup prakticky istý, keď spolu s celkom z Krompách okupovali bezpečne najvyššie priečky tabuľky.

Obe družstvá mali v súťaži len jednu prehru, a tak sa očakávalo, že vo finálovej skupine si zmerajú sily z celkami Bánoviec nad Bebravou a Holíča, ktorí v západnej skupine taktiež suverénne ovládli tabuľku. Hráči Kežmarku zaznamenali v 8 stretnutiach 7 výhier a 1 prehru, ktorú im pripravil celok TYDAM UPJŠ Košice na ich palubovke a v priebežnej tabuľke sú na druhom mieste.

Náš klub chcel požiadať vedenie súťaže o možnosť odohrať finálový turnaj druhej ligy v Kežmarku, avšak koronovírusová kríza nateraz tieto plány odložila.

Mládežnícke družstvá - juniori, kadeti a mladší žiaci - pôsobili v celoslovenských a regionálnych súťažiach. Družstvo juniorov hralo najvyššiu juniorskú súťaž, kadeti hrali spoločnú súťaž druhej ligy kadetov a juniorov. Naši mladší žiaci hrali ligu mladších žiakov, skupinu východ. Najlepšie sa viedlo kadetom, ktorí postúpili do finálovej fázy o 1. - 6. miesto, kde však ešte nestihli odohrať ani jedno stretnutie, keďže súťaž je prerušená.

Juniori bojovali v najvyššej súťaži v skupine o 7. - 11. miesto, kde stihli odohrať dve stretnutia. Svit a aj, Bsc. Bratislava však boli nad ich sily. Mladší žiaci po súbojoch v základnej skupine, pokračovali v skupine o 5. - 9. miesto, kde stihli odohrať dve domáce stretnutia s Rožňavou. Tie sa im podarilo vyhrať, no viac sa už pre krízu nestihlo.

Naša strešná organizácia, Slovenská basketbalová asociácia, plánuje všetky stretnutia odohrať po ukončení krízy buď v mesiaci jún a prvej polovici júla, alebo sa tieto stretnutia dohrajú v septembri a nová sezóna by začala až koncom októbra.

Tiež aj dlhoročný turnaj, Memoriál Vlada Jančeka, ktorý klub organizuje v mládežníckych kategóriách je preložený a ako nám povedal člen basketbalového klubu Jozef Juhász, jeho novým termínom pre tento rok bude podľa vývoja krízy buď koniec augusta alebo prelom vianočných a novoročných sviatkov.

Priebežné tabuľky mládežníckych družstiev si nájdete na www.slovakbasket.sk, alebo na www.msbasket.sk.

Jozef Juhász

Spomienky

V neznámy svet odišiel si spať, zaplakal každý kto ťa mal rád.

Dňa 29. mája uplynie 8 rokov, čo nás navždy opustil náš drahý manžel a otec **Bedrich Šmihula**.

S láskou a úctou na Teba spomínajú manželka a deti s rodinami, Odpočívaj v pokoji.

Spustla už záhrada, spustol už dvor, ticho je v dome, nepočuť Tvoje kroky v ňom. Tíško si trpel, ubolené srdce prestalo už biť, zaspal si, hoci si chcel ešte žiť.

Dňa 23. mája uplynie 10 rokov, odkedy nás navždy opustil náš drahý manžel, otec, dedko a pradedko **Ladislav Bretz**.

S láskou spomínajú manželka Ľudmila, dcéra Beatka s rodinou a syn Lacko.

Po krátkych cestách chodili sme spolu, na ďalekú si išiel sám.

Dňa 25. mája si pripomenieme smutné 1. výročie odvtedy, čo nás vo veku 80 rokov navždy opustil manžel, otec a dedko **Ján Skokan**.

Prosíme všetkých, ktorí ho poznali, o tichú spomienku a modlitbu.

S láskou a vďakou spomína smútiaca rodina.

Len kytičku kvetov Ti na hrob môžem dať. Zapáliť sviečku a s láskou spomínať. Dňa 12. mája uplynie sedem rokov, čo nás náhle opustila naša mamka, manželka a babka **Anna Saksová**. Tí, ktorí ste ju poznali venujte jej tichú spomienku.

Spomína manžel, dcéra, vnúčatá Viktorka a Bianka, zať a ostatná rodina.

Čas ubieha a nevráti, čo vzal. Len láska, úcta a spomienky v našich srdciach navždy zostanú.

Dňa 23. apríla sme si pripomenuli štvrté smutné výročie, kedy nás opustila naša milovaná starká **Helena Bachledová** a 21. mája uplynie sedem rokov kedy odišiel na večnosť náš milovaný starký **Štefan Bachleda**.

S vďakou a láskou spomína smútiaca rodina.

Dňa 26. mája uplynú tri roky, čo nás vo veku nedožitých 48 rokov navždy opustila naša drahá mamka, manželka a priateľka **Evička Halčinová** rod. Hudáková. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

S láskou spomínajú manžel Števo a deti Števko a Evka.

Čas ubieha a nevráti, čo vzal. Len láska, úcta a spomienky v srdciach zostávajú.

Dňa 5. mája si pripomíname už štvrté výročie úmrtia nášho milovaného otca a dedka **Vojtecha Habiňáka**.

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu, prosím, krátku modlitbu. Manželka, deti a vnúčatá.

Osud Ti nedoprial už dlhšie s nami byť,
ale v našich srdciach budeš stále žiť.

Dňa 24. mája si pripomenieme smutné 10. výročie úmrtia nášho otecka a dedka **Jána Klusa**.

S láskou spomínajú dcéry Vierka a Janka s rodinami.

Ďakujeme všetkým, ktorí na neho nezabudli.

Neplačte veľmi nado mnou,
nech môžem kľudne spať,
Boh pokynul, ja idem za ním,
muselo sa tak stať.

Dňa 16. mája uplynie jeden smutný rok, čo nás navždy opustil náš drahý manžel, otec, dedko, svokor **Štefan Bašista**. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

S láskou a úctou spomína manželka Božena, syn Jaroslav s rodinou a ostatná smútiaca rodina.

Odpočívaj v pokoji.

Touto cestou by som chcela poďakovať ľuďom známym aj neznámym, ktorí mi v poslednej chvíli života môjho manžela pri Kauflande na parkovisku ho pomáhali oživovať a privolať záchrannú službu, no, žiaľ, stala sa vôľa Božia. Veľmi pekne ďakujem.

Manželka Božena.

Utíchlo srdce, utíchol hlas,
mala si rada život a všetkých nás.

Dňa 3. mája sme si pripomenuli 10. výročie čo nás navždy opustila naša **Evička Stráňavová** rod. Vojtičková.

Tí, ktorí ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku. S láskou spomínajú mama, dcéra Zuzka, sestra a bratia s rodinami.

Jubileum

V prvý májový deň tohto roka sa dožíva krásneho životného jubilea 90 rokov pani **Mária Nadányiová** z Kežmarku.

S úctou a láskou jej k sviatku blahoželajú a do ďalšieho života prajú veľa, veľa zdravia, stále sviežu myseľ, úsmev na tvári a slnko v duši dcéry Mária, Lýdia, Zlatica a Tatiana s rodinami.

Ži dlho medzi nami, kým Teba máme, nie sme sami!

Super Strava

Po predložení tohto kupónu získate zľavu na celý sortiment 7%

BIO POTRAVINY
MATCHA tea
POWERLOGY
GymBEAM
BAREBELLS

Matcha Tea
GymBeam

www.superstrava.sk
info@superstrava.sk
Po - Pi : 9:00 - 17:00
Staráme sa o Vaše zdravie ...

PF18005

Riadková inzercia

- Predám poschodovú záhradnú chatku so skleníkom v lokalite Kamenná baňa. Pozemok vo výmere 182 m². Tel.: 052/452 3015, 0919 437 065. R20004
- Kúpim/hľadám trojizbový byt v Kežmarku. Tel.: 0949 679 877. R20005
- Hľadám spoločníčku k staršej pani. 0904 377 452. R20006
- Kúpim garáž v Kežmarku. 0904 377 452. R20006

Noviny KEŽMAROK, mesačník, evidenčné číslo: EV 5329/16, ISBN 2453-7608, vydáva Mestské kultúrne stredisko Kežmarok, Starý trh č. 46, 060 01 Kežmarok, IČO: 00352179, dátum vydania 1. 5. 2020, ročník V., **adresa redakcie:** Hlavné námestie 3, 060 01 Kežmarok, e-mail: noviny@kezmarok.sk, lorant.paugsch@kezmarok.sk, ondrej.miskovic@kezmarok.sk, zuzana.slosarova@kezmarok.sk, tel.: +421 52 466 0211 **Tlač:** Tlačiareň Kežmarok, GG, s. r. o., **Grafika:** PROGRUP SK, s. r. o. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a korigovania príspevkov. Redakcia nezodpovedá za obsah inzerátov a letákov. Príspevky sú zverejňované bez nároku na honorár. Uzávierky k 15. dňu v mesiaci. **Redaktori:** Lorant Paugsch, Ondrej Mišković, **autori titulných fotografií:** M. Hajkovský, L. Paugsch, internet, **distribuuje:** Slovenská pošta bezplatne, **náklad:** 5 700 ks. **Periodikum je pôvodne vydávané od roku 1993.**

COVID-19
Osoby s vyšším rizikom ochorenia

Kto je vo väčšom riziku?

Niektorým ľuďom hrozí väčšie riziko nákazy, ako poukazujú prvotné informácie z krajín, kde sa prudko rozšíril COVID-19, a to:

- Starší ľudia vo veku 60 rokov a viac.
- Ľudia, ktorí majú vážne chronické ochorenie, ako napríklad:
  - ochorenie srdca,
  - cukrovku,
  - pľúcnu chorobu,
  - chronické ochorenia so znížením imunity.

Pripravte sa na COVID-19

Podniknite kroky na zníženie rizika nákazy

Ak ste kvôli svojmu veku, alebo kvôli vážnemu dlhodobému zdravotnému problému vystavený väčšiemu riziku plynúcemu z potenciálne vážnejšieho priebehu ochorenia COVID-19, je mimoriadne dôležité, aby ste podnikli nasledovné kroky na zníženie rizika nákazy:

- Poproste svoje okolie, aby vás dostatočne zásobili na obdobie aktuálne vyhlásené vládou alebo krízovým štábom.
- Dodržujte bezpečnostné opatrenie týkajúce sa dostatočného odstupu od iných ľudí aspoň 2 metre.
- Keď chodíte na verejnosť, noste na tvári rúško a držte sa ďalej od chorých, obmedzte úzky kontakt a umývajte si často ruky.
- Davom sa vyhýbajte čo najviac.
- Vyvarujte sa cestovaniu vo verejnej doprave.
- Od prepuknutia choroby COVID-19 vo vašom okolí zostaňte doma čo najviac, aby ste znížili riziko nákazy. Vychádzajte iba v nutných prípadoch, ako je napríklad nákup potravín.

Majte po ruke zásoby

- Poproste okolie, aby vám pomohli získať zásoby nevyhnutných vecí.
- V prípade, že užívate pre vaše zdravie nevyhnutné lieky, obráťte sa na svojho lekára a požiadajte ho o predpis, pokiaľ je to možné prostredníctvom e-receptu, vašich potrebných liekov. Tie by ste mali mať k dispozícii v prípade, že vo vašom okolí dôjde k prepuknutiu nákazy COVID-19 a vy budete potrebovať dlhší čas zostať doma (predpoklad 2 týždne).
- Uistite sa, že máte doma voľne predajné lieky (na liečbu horúčky a iných príznakov) a zdravotnícke potreby (servítky, atď.). Väčšina ľudí sa bude môcť z COVID-19 zotaviť doma.
- Majte po ruke dostatok domácich potrieb a potravín, aby ste boli na istý čas pripravení zostať doma (predpoklad 2 týždne).

Dodržujte každodenné bezpečnostné opatrenia

Vyhnite sa úzkemu kontaktu s chorými ľuďmi.

Vykonávajte každodenné preventívne opatrenia:

- Často si umývajte ruky.
- Umývajte si často ruky mydlom a teplou vodou najmenej po dobu 20 sekúnd, najmä po fúkaní nosa, kašľaní, kýchaní, alebo po čase strávenom na verejnosti.
- Ak nie je k dispozícii mydlo a voda, použite ručný dezinfekčný prostriedok, ktorý obsahuje najmenej 60% alkoholu.
- Ak je to možné, nedotýkajte sa často používaných povrchov na verejnosti - tlačidlá výťahu, kľučky dverí, zábradlia, podávania rúk s ľuďmi atď. Ak sa niečoho musíte dotknúť, zakryte si ruku alebo prst servítkou, prípadne rukávom.
- Po dotyku s povrchom na verejnosti si umyte ruky.
- Vyhnite sa dotýkaniu sa vlastnej tváre, nosu, očí či úst.
- Vyčistite a dezinfikujte svoj domov, aby ste odstránili baktérie: vykonávajte bežné čistenie povrchov, ktorých sa často dotýkate (napríklad: stoly, vypínače, kľučky, toalety, vodovodné batérie, drezy a mobilné telefóny).
- Vyhnite sa davom, najmä v zle vetraných priestoroch. V prípade, že sú v dave chorí ľudia, riziko nákazy prudko rastie.
- Vyhnite sa všetkým cestám, ktoré nie sú nevyhnutné.

Ak sa COVID-19 šíri vo vašom okolí

Urobte ďalšie opatrenia na vytvorenie väčšej vzdialenosti medzi sebou a ostatnými, aby ste znížili riziko vystavenia sa nákaze týmto novým vírusom.

- Zostaňte čo najviac doma.
- Zvážte spôsoby zaobstarania jedla do svojho domu prostredníctvom rodinných, sociálnych alebo obchodných sietí.

Ak vo vašom okolí prepukne nákaza COVID-19, môže to trvať aj niekoľko týždňov (prepuknutie znamená náhle ochorie veľkého množstva ľudí). V závislosti od toho, aké závažné je prepuknutie choroby, môžu uradníci verejného zdravotníctva odporučiť kroky na zníženie rizika vystavenia sa COVID-19. Tieto kroky môžu spomaliť šírenie vírusu a znížiť dopady choroby.

Spravte si plán v prípade ak ochoriete

- Konzultujte so svojim lekárom možnosti získania ďalších informácii o sledovaní vášho zdravotného stavu a príznakov indikujúcich COVID-19 .
- Zostaňte v kontakte s ostatnými (telefonicky alebo e-mailom). Ak ochoriete je možné, že budete musieť požiadať o pomoc priateľov, rodinu, susedov, komunitných zdravotníckych pracovníkov atď.
- Určite osobu, kto sa o vás môže starať, v prípade, že Váš ošetrovateľ (opatrovateľ) ochorie.

Sledujte príznaky a naliehavé varovné signály

- Zamerajte sa na možné príznaky COVID-19, najmä na horúčku, kašeľ a dýchavičnosť. Ak máte pocit, že sa u vás objavia príznaky, zavolajte svojho lekára.
- Ak sa u vás objavia naliehavé varovné signály pre COVID-19, okamžite sa telefonicky skontaktujte so svojim lekárom, prípadne volajte Úrad verejného zdravotníctva alebo 112. Naliehavé varovné signály pre dospelých *:
  - Ťažké dýchanie, alebo dýchavičnosť.
  - Pretrvávajúca bolesť, alebo tlak na hrudníku.
  - Zmätenosť, alebo neschopnosť vzbudenia reakcie.
  - Modrasté pery, alebo tvár.

* Tento zoznam nie je úplný. Ak máte akékoľvek ďalšie príznaky, ktoré sú závažné alebo znepokojujúce, obráťte sa na svojho lekára.

COVID-19: Pomoc sebe a druhým

Čo robiť, ak ochoriete

- Zostaňte doma a kontaktujte svojho lekára.
- Kontaktujte svojho lekára a informujte ho o svojich príznakoch. Povedzte mu, že máte alebo môžete mať COVID-19. Táto informácia mu pomôže sa o Vás postarať a taktiež zabráni infikovaniu alebo vystaveniu nákazy iných ľudí.
- Ak nie ste dostatočne chorí na hospitalizáciu, môžete sa uzdraviť doma.
- Rozoznajte, kedy treba vyhľadať naliehavú pomoc v núdzi.
- Ak máte niektorý z vyššie uvedených varovných signálov, okamžite vyhľadajte lekársku pomoc.

Čo môžu urobiť ostatní, aby podporili najohrozenejších ľudí

Podpora okolia pre starších ľudí

- Prípravné plánovanie komunity (žijúcom na sídlisku, v spoločných priestoroch či v okolí) na COVID-19 by malo zahŕňať starších ľudí (60 rokov a viac), ľudí so zdravotným postihnutím a organizácie, ktoré ich podporujú, aby sa zabezpečilo zohľadnenie ich potrieb.
  - Mnoho z týchto jednotlivcov žije v komunite a mnohí z nich sú závislí od služieb a podpory poskytovanej v ich domovoch alebo v komunite, aby si udržali svoje zdravie a nezávislosť.
- Zariadenia dlhodobej starostlivosti by mali obmedziť kontakt s verejnosťou a dodržiavať hygienické pokyny, aby zabránili zavedeniu a rozšíreniu COVID-19.

Podpora od rodiny a opatrovateľa

- Pomôžte svojmu príbuznému, ktorý patrí do rizikovej skupiny a v prípade potreby mu vyberte lieky z lekárne.
- Zásobte sa potravinami, ktoré sa nekazia rýchlo, aby ste ich mali doma po ruke a tak minimalizovali návštevy obchodov. Potraviny zabezpečte na krízové obdobie, ktoré je aktuálne vyhlásené vládou alebo krízovým štábom.

Sociálny odstup

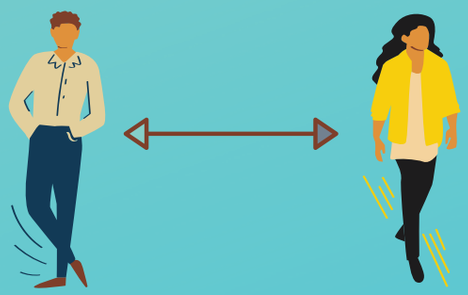

Spoločne môžeme spomaliť šírenie COVID-19 s vedomým úsilím udržiavania fyzickej vzdialenosti od ostatných ľudí. Osvedčilo sa, že sociálny odstup je jedným z najúčinnejších spôsobov ako znížiť šírenie choroby. Na spomalení šírenia choroby sa môže podieľať každý z nás svojou trpezlivosťou a spoluprácou.

Čo znamená sociálny odstup?

Jedná sa o zmenu vo vašom každodennom programe s cieľom minimalizovať blízky kontakt s ostatnými,vrátane:

- vyhýbania sa preplneným miestam a nepodstatnému zhromažďovaniu,
- vyhýbania sa bežným pozdravom (ako je napríklad potrasenie rukou),
- obmedzovania kontaktu s ľuďmi s vyšším rizikom (napr. starší dospelí a ľudia so zlým zdravotným stavom),
- udržiavania vzdialenosti najmenej 2 dĺžky ramien od ostatných (t.j. približne 2 metre).

Návod na sociálny odstup:

- pozdravte ľudí zamávaním namiesto potrasenia rukou, bozkom alebo objatím,
- zostaňte doma čo najviac (vrátane stravovania a zábavy),
- nakupujte a používajte verejnú dopravu v čase mimo špičiek,
- stretávajte sa virtuálne (napr. videohovory),
- usporiadajte virtuálne hry pre vaše deti, kde sa môžu spolu hrať,
- používajte technológiu na udržanie kontaktov s priateľmi a rodinou.

Ak je to možné,

- využívajte donáškové služby potravín, alebo online nakupovanie,
- cvičte doma alebo vonku (izolovane od ostatných ľudí na 2 metre),
- pracujte z domu.

Nezabudnite:

- umývajte si ruky často a po dobu najmenej 20 sekúnd a nedotýkajte sa tváre,
- kašlite a kýchajte do lakťovej jamky,
- nedotýkajte sa povrchov, ktorých sa ľudia často dotýkajú.

Ak máte obavy, že máte COVID-19:

- izolujte sa od ostatných hneď, ako budete mať príznaky,
- v prípade vyvinutia príznakov mimo domu, choďte okamžite domov a nepoužívajte verejnú dopravu,
- zostaňte doma,
- ak ste chorý a potrebujete nevyhnutnú lekársku pomoc, telefonicky kontaktujte lekára.

Ďalšie informácie:
www.korona.gov.sk
www.standardnepostupy.sk

Koronavírus COVID-19

Preventívne postupy

MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY